

Bryssel, 20. helmikuuta 2025
(OR. en)

6385/25

AGRI 64
AGRIFIN 15
AGRIORG 21
AGRISTR 10
ENV 95
POLCOM 34

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	20. helmikuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2025) 75 final
Asia:	KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE Maataloutta ja elintarvikkeita koskeva visio - Maatalous- ja elintarvikealasta houkutteleva tuleville sukupolville

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 75 final.

Liite: COM(2025) 75 final

Bryssel 19.2.2025
COM(2025) 75 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Maataloutta ja elintarvikkeita koskeva visio -
Maatalous- ja elintarvikealasta houkutteleva tuleville sukupolville**

Sisällysluettelo

1. EU:n maatalous- ja elintarvikealasta houkutteleva tuleville sukupolville	2
2. Visio ja tavoitteet vuodelle 2040: maatalous- ja elintarvikejärjestelmä, joka on houkutteleva, kilpailukykyinen, kestävä ja oikeudenmukainen nykyisten ja tulevien sukupolvien kannalta.....	5
3. Yhdessä suunnitellut politiikkatoimet menestyvää maatalous- ja elintarvikealaa varten	6
3.1. Luodaan houkutteleva ala, joka takaa kohtuullisen elintason ja tarjoaa mahdollisuuksia lisätuloihin.....	6
3.2. Kilpailukykyinen ja selviytymiskykyinen ala globaalien haasteiden edessä	12
3.3. Tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottava maatalous- ja elintarvikeala, joka toimii yhteydessä luontoon.....	18
3.4. Elintarvikkeiden arvostaminen ja oikeudenmukaisten elin- ja työolojen edistäminen elinvoimaisilla maaseutualueilla	22
4. Mahdollistavan toimintaympäristön luominen: tutkimus, innovointi, tieto ja osaaminen Euroopan elintarviketalouden keskiöön	26
5. PÄÄTELMÄT.....	28

1. EU:N MAATALOUS- JA ELINTARVIKEALASTA HOUKUTTELEVA TULEVILLE SUKUPOLVILLE

Maatalous ja elintarvikkeet ovat eurooppalaisen elämäntavan ytimessä. Ruoan tuottamisella ja siitä nauttimisella on rikkaat perinteet, jotka ovat muovanneet yhteisöjä, kulttuureja ja maisemia, joista Eurooppa rakentuu.

Maatalous ja elintarvikkeet, myös kalastus, ovat unionin strategisia aloja, jotka tarjoavat turvallisia ja korkealaatuisia elintarvikkeita 450 miljoonalle eurooppalaiselle, ja niillä on keskeinen rooli maailmanlaajuisessa ruokaturvassa. Niinistön raportissa¹ todetaan, että elintarvikeala on yksi kaikkein kriittisimmistä aloista keskeisten palvelujen tarjoamiseksi kansalaisille. Yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) kautta annettu unionin tuki on hyvästä syystä Eurooppa-hankkeen keskiössä. Euroopan elintarviketurva, -turvallisuus ja -omavaraisuus eivät ole neuvoteltavissa. Euroopan kansalaiset vahvistavat tämän: uusimpaan Eurobarometri-kyselyyn osallistuneista kansalaisista 94 prosenttia vahvisti, että on tärkeää varmistaa vakaa elintarvikehuolto EU:ssa kaikkina aikoina².

Elintarvikkeet ovat myös osa EU:n kilpailukykyä. EU:n maatalous- ja elintarvikejärjestelmän pohjana ovat laajat sisämarkkinat ja niiden moninaiset yritykset ja tuotantomenetelmät, ja se tuotti lisäarvoa vuonna 2022 yli 900 miljardia euroa ja työllisti noin 30 miljoonaa ihmistä³, mikä on noin 15 prosenttia EU:n kokonaistyöllisyydestä. Maailman suurimpana maatalous- ja elintarvikeviejänä EU on vuosien mittaan jatkuvasti kasvattanut kauppataaseensa ylijäämää niin, että se oli 70 miljardia euroa vuonna 2023⁴. Sama ei kuitenkaan päde esimerkiksi kalastus- ja vesiviljelytuotteisiin, öljykasveihin ja valkuaiskasveihin, joiden tuonnista EU on erittäin riippuvainen.

Maatalous ja elintarvikkeet ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan säilyttää elinvoimaiset ja taloudellisesti vauraat yhteisöt maaseutu- ja rannikkoalueilla. Maaseutualueilla asuu 25 prosenttia EU:n väestöstä, ja ne kattavat 75 prosenttia EU:n alueesta, joten ne ovat erottamaton osa Euroopan identiteettiä⁵. Elinvoimaiset maaseutu- ja rannikkoalueet ovat avainasemassa, kun torjutaan väestökatoa ja mahdollistetaan kaikille oikeus jäädä kotiseudulleen.

Maataloudessa ja kalastuksessa on toimittava yhteistyössä luonnon kanssa. Viljelijät ja kalastajat vaalivat luontoa, selviytymiskykyisen Euroopan perustaa, ja he ovat olennainen osa ratkaisua luonnon, maaperän, veden, ilman, biologisen monimuotoisuuden, valtameren ja ilmaston suojelemiseksi ja selviytymiskyvyn säilyttämiseksi. **Viljelijät, kalastajat ja elintarvikealan yritykset ovat innovoijia ja yrittäjiä.** Innovointi luo uusia liiketoimintamalleja ja palkitsee innovoijia, mikä hyödyttää sekä viljelijöitä, kalastajia että luontoa ja tukee samalla kilpailukykyä.

Elintarvikeomavaraisuutta ei kuitenkaan saa pitää itsestänselvyytenä. Maatalous- ja elintarvikeala on selviytynyt pandemian aiheuttamista häiriöistä ja korkeista tuotantopanoskustannuksista ja osoittanut uskomattoman selviytymiskykynsä.

¹ Niinistö, S., *Safer together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness*, 2024.

² Euroopan komissio, Eurobarometri 2025: [Europeans, Agriculture and the CAP](#), tammikuu 2025, Eurobarometri-kysely.

³ Eurostat, *Key figures on the European food chain – 2024 edition (europa.eu)*, 2024. Maataloutta koskevat työllisyysluvut ovat vuodelta 2020.

⁴ Maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto, [Monitoring EU agri-food trade. Developments in 2023](#), maaliskuu 2024.

⁵ Eurostat, [Urban-rural Europe - introduction - Statistics Explained](#), tietoihin tutustuttu helmikuussa 2025.

Geopoliittisten jännitteiden aiheuttamat paineet, viimeaikaisten kriisien jälkivaikutukset, äärimmäisten sääilmiöiden tuhoisat vaikutukset ja ympäristön tilan heikkeneminen sekä rakenteellisten suuntausten seuraukset uhkaavat kuitenkin tämän tärkeän alan elinkelpoisuutta ja EU:n strategista riippumattomuutta.

Nykypäivän maatalous- ja elintarvikealalla on edessään haastavia rakenteellisia muutoksia, kuten merkittävä epäsuhta maataloustoiminnan mittakaavan ja ikääntyvän viljelijäkunnan välillä. Vain noin 12 prosenttia EU:n viljelijöistä on alle 40-vuotiaita⁶. Maataloudessa työskentelevien henkilöiden tulot ovat kasvaneet viime vuosikymmeninä, mutta ne ovat edelleen huomattavasti matalammat kuin muilla talouden aloilla keskimäärin⁷, mikä vaikuttaa suoraan viljelijöiden toimeentuloon ja haittaa heidän investointi-, suunnittelu- ja innovointimahdollisuuksiaan. Tämä on tärkein tekijä, joka on saanut viljelijät liikkeelle EU:ssa viime aikoina.

Monet nuoret ovat kiinnostuneita maanviljelystä urana ja jotkut ovat menestyksekkäästi mukana kukoistavissa perheyhteyksissä, mutta edessä on monia haasteita ja esteitä. Hyvin epävarmat tulonäkymät yhdistettyinä monimutkaiseen sääntelyvaatimukseen, joista voi seurata ahdistavia byrokraattisia rasitteita, heikkoon kannattavuuteen, joka haittaa investointeja, kriisialttiuteen, väestörakenteen muutokseen, sukupuolten välisiin eroihin, peruspalvelujen saatavuuden puutteeseen joillakin maaseutualueilla ja ammatin haastavuuteen ovat tekijöitä, jotka voivat vähentää maanviljelyn houkuttelevuutta entisestään tulevien sukupolvien kannalta. Maatalous- ja elintarvikealan kumulatiiviset vaikutukset lisäävät ympäristöön ja ilmastoon kohdistuvia suuria paineita, ja samalla viljelijät ovat riippuvaisia luonnosta voidakseen varmistaa tulevan tuotannon. Useimmat näistä haasteista ovat yhteisiä kalastus- ja vesiviljelyalan alkutuottajille sekä koko maatalous- ja elintarvikealalle.

Eurooppalaisten viljelijöiden ammatilliseen tulevaisuuteen liittyvä varmuuden ja vakauden puute on johtanut viimeaikaisiin laajoihin mielenosoituksiin EU:ssa. Tätä taustaa vasten on olennaisen tärkeää, että EU **tunnustaa viljelijöiden elintärkeän roolin ihmisten elämän ja toimeentulon kannalta, elvyttää kilpailukykyä ja parantaa ammatin houkuttelevuutta, jotta viljelijät voivat menestyä, innovoida ja tarjota yhteiskunnalle monia etuja – tänään, huomenna ja vuonna 2040.** Tämä on erityisen tärkeää, kun otetaan huomioon tuleva laajentuminen ja siihen liittyvät haasteet ja mahdollisuudet maatalouden ja viljelijöiden kannalta nykyisissä ja tulevaisissa EU:n jäsenvaltioissa.

Tässä tiedonannossa esitetään Euroopan maatalous- ja elintarvikejärjestelmää koskeva visio, joka ulottuu vuoteen 2040 ja pidemmällekin, sekä etenemissuunnitelma, joka ohjaa EU:n toimia sen varmistamiseksi, että **kaikki politiikka toimii tämän vision mukaisesti** ja on mukautettu uusiin realiteetteihin. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää monilla aloilla kansallisen ja EU:n politiikan parempaa yhteensovittamista. Visiolla tuetaan myös EU:n kilpailukykykompassin toteuttamista. Se on EU:n kattava lippulaivahanke EU:n kilpailukykyyn parantamiseksi⁸. Myös tulevalla **valtamerisopimuksella** asetetaan puitteet EU:n laajan merialueen ja rannikon hyödyntämiselle elintarviketurvan parantamiseksi samalla kun säilytetään kalastusalan perustana oleva luonnonvara ja parannetaan

⁶ Eurostat, [Farmers and the agricultural labour force - statistics - Statistics Explained](#), tietoihin tutustuttu helmikuussa 2025.

⁷ Maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto, [EU Farm Economics Overview](#), tietoihin tutustuttu helmikuussa 2025.

⁸ Euroopan komissio (2025), *EU:n kilpailukykykompassi*, COM(2025) 30 final.

kilpailukykyä innovoinnin avulla. Lisäksi komissio laatii vuoteen 2040 ulottuvan kalastus- ja vesiviljelyalaa koskevan vision, jotta voidaan varmistaa alan pitkän aikavälin kilpailukyky ja kestävyys, varmistaa työpaikkojen luominen ja puuttua kalastusyhteisöön vaikuttaviin kiireellisiin ongelmiin.

Tämän tiedonannon pohjana on käytetty monia strategisia asiakirjoja, kuten strategista vuoropuhelua EU:n maatalouden tulevaisuudesta⁹ sekä Draghin¹⁰, Lettan¹¹ ja Niinistön¹² raportteja. Siinä hyödynnetään myös EU:n valtion- ja hallitusten päämiesten päätelmiä¹³, neuvoston puheenjohtajavaltion Belgian päätelmiä maatalouden tulevaisuudesta (2024) sekä vuonna 2024 annettuja neuvoston päätelmiä YMP:n tulevaisuudesta. Lisäksi siinä hyödynnetään Euroopan parlamentin, Euroopan talous- ja sosiaalikomitean ja alueiden komitean lausuntoja ja päätöslauselmia.

Politiikkatoimet on ryhmitelty **neljän prioriteettialan** ympärille. Tiedonannossa esitetään **toimintalinjoja**, joiden mukaisesti politiikka-aloitteita muokataan osallistavalla ja yhteistyöhön perustuvalla tavalla. Prioriteettialojen toteuttaminen perustuu suurelta osin tärkeisiin rinnakkaisiin tekijöihin, kuten viljelijöihin ja koko maatalous- ja elintarvikealan arvoketjuun vaikuttavan sääntelykehityksen **yksinkertaistamiseen** sekä kestävään siirtymään ratkaisuja tarjoavaan **innovointiin**.

Uudet toimintatavat: luottamuksen ja vuoropuhelun edistäminen

Kokemukset ovat osoittaneet, että tietyt elintarvikkeisiin ja maatalouteen liittyvät aiheet voivat olla varsin polarisoivia ja että osallistavat lähestymistavat johtavat todennäköisemmin yhteiskunnalliseen konsensukseen. Tämän vision ytimessä on näin ollen uusi toimintatapa – luottamuksen ja vuoropuhelun edistäminen koko maatalous- ja elintarvikejärjestelmässä sekä EU:ssa että maailmanlaajuisesti.

Ensimmäinen askel on jo otettu strategisen vuoropuhelun ja sen yksimielisesti hyväksytyjen suositusten avulla. Vuoropuhelua on kuitenkin syvennettävä kentällä, ja vuorovaikutuksen viljelijöiden, elintarvikeketjun toimijoiden ja kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa paikallis- ja aluetasolla on oltava jatkuvaa ja aiempaa tehokkaampaa kaikkialla Euroopassa, ja heidän huolenaiheitaan ja ajatuksiaan on kuunneltava. Samalla on tarkasteltava uudelleen nykyisiä mekanismeja, joilla edistetään vuoropuhelua ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa EU:n tasolla, **kuten nykyisiä kansalaisvuoropuheluryhmiä**, jotta voidaan taata aiempaa mielekkäämpi ja tehokkaampi osallistuminen tulevan politiikan suunnitteluun. Uusi **Euroopan maatalous- ja elintarviketoimikunta**¹⁴ tukee komissiota osallistavan politiikan luomisessa tarjoamalla strategista neuvontaa ja edistämällä uutta vuoropuhelukulttuuria elintarvikeketjun eri toimijoiden välillä. Lisäksi **EU:n YMP-verkosto** helpottaa edelleen näkemystenvaihtoa kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden välillä, ja vuotuisilla **nuorten**

⁹ [Strateginen vuoropuhelu EU:n maatalouden tulevaisuudesta](#). Loppuraportti – *A shared prospect for farming and food in Europe*. 2024.

¹⁰ Draghi, M., *The future of European competitiveness*, syyskuu 2024.

¹¹ Letta, E., *Much more than a market. Speed, Security, Solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens*, 2023.

¹² Niinistö, S., *Safer together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness*, 2024.

¹³ Eurooppa-neuvoston strateginen ohjelma 2024–2029, Versailles’n julistus 2022, Granadan julistus 2023 ja Budapestin julistus 2024.

¹⁴ [Korkean tason neuvoa-antava ryhmä](#), jossa on 30 jäsenorganisaatiota kolmesta sidosryhmäluokasta: viljelijäyhteisö, muut elintarvikeketjun toimijat ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot, jotka toimivat muun muassa ympäristö- ja ilmastokysymysten, eläinten hyvinvoinnin ja kuluttajakysymysten parissa.

kanssa järjestettävillä politiikkadialogeilla lisätään nuorten kansalaisten ja viljelijöiden merkityksellistä osallistumista toimintapoliittisiin keskusteluihin.

Lisäksi komissio pitää edelleen yllä **jatkuvaa vuoropuhelua kaikkien muiden EU:n toimielinten ja elinten kanssa**, erityisesti Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston, alueiden komitean ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitean kanssa, sekä keskeisten kansainvälisten organisaatioiden ja kumppaneiden kanssa. Jotta voidaan varmistaa **vision täytäntöönpanon tehokas seuranta**, komissio raportoi säännöllisesti kaikille EU:n toimielimille, miten eri aloitteiden toteuttamisessa on edistytty.

2. VISIO JA TAVOITTEET VUODELLE 2040: MAATALOUS- JA ELINTARVIKEJÄRJESTELMÄ, JOKA ON HOUKUTTELEVA, KILPAILUKYKYINEN, KESTÄVÄ JA OIKEUDENMUKAINEN NYKYISTEN JA TULEVIEN SUKUPOLVIEN KANNALTA

Vuonna 2040 unionin on oltava paikka, jossa maatalous ja elintarviketuotanto menestyvät koko mantereella kaikessa moninaisuudessaan. Sen on myös oltava paikka, joka on houkutteleva tulevien sukupolvien kannalta ja jossa maatalous- ja elintarvikeala on kilpailukykyinen, selviytymiskykyinen, tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottava ja oikeudenmukainen.

Tämän strategisen alan tulevaisuus perustuu unionin ja sen jäsenvaltioiden kykyyn luoda oikeanlaiset olosuhteet, jotka mahdollistavat

- **houkuttelevan ja ennakoitavissa olevan maatalous- ja elintarvikealan, jonka tarjoamien tulojen ansiosta viljelijät menestyvät** ja joka on houkutteleva tulevien sukupolvien kannalta¹⁵ ja tuottaa jatkossakin kuluttajien tarpeisiin vastaavia kohtuuhintaisia elintarvikkeita ja jossa vallitsevat suotuisat olosuhteet, joiden avulla maatalous- ja elintarvikeala voi hyödyntää yrittäjyyspotentiaaliaan eri tulolähteiden ja taitojen tuella innovoinnin, teknologian ja vihreän siirtymän mahdollisuuksien hyödyntämiseksi, ja jossa ympäristöä, vettä, maaperää tai ilmanlaatua hyödyttävät ekosysteemipalvelut, joita tarjotaan esimerkiksi kasvavalla luonnonmukaisen tuotannon alalla, palkitaan asianmukaisesti ja jossa oikeudenmukaisella toimivalla elintarvikeketjulla varmistetaan, että siirtymästä aiheutuva rasite ja kustannukset jakautuvat tasapuolisesti koko ketjussa.
- **maatalous- ja elintarvikealan, joka on kilpailukykyinen ja selviytymiskykyinen maailmanlaajuisen kilpailun ja häiriöiden lisääntyessä.** Tämä riippuu EU:n kyvystä monipuolistaa kauppasuhteitaan, luoda alalle uusia vientimahdollisuuksia ja vähentää kriittisiä riippuvuuksia niin, että toimintapuitteilla ja maailmanlaajuisilla toimilla annetaan viljelijöille mahdollisuus globaaliin kilpailuun tasapuolisin toimintaedellytyksin, kevennetään byrokratiasta aiheutuvaa rasitetta ja parannetaan alan selviytymiskykyä, jotta se voi paitsi selviytyä ja toipua häiriöistä myös sopeutua ja muuttua. EU edistää edelleen maailmanlaajuisia elintarviketurvaa ja jatkaa kumppanuuden rakentamiseen tähtäviä toimiaan kaikkialla maailmassa.

¹⁵ Krzysztofowicz, M., Rudkin, J., Winthagen, V. and Bock, A., *Farmers of the future*, EUR 30464 EN, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg, 2020, ISBN 978-92-76-26331-9, doi:10.2760/5237, JRC122308.

- **tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavan maatalous- ja elintarvikealan, joka toimii maapallon kestävyiden rajoissa** ja jossa maatalous- ja elintarvikeala edistävät yhdessä EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista samalla kun säilytetään terve maaperä ja puhdas vesi ja ilma sekä suojellaan ja ennallistetaan Euroopan biologista monimuotoisuutta. Elintarvikeketjun sidosryhmät osallistuvat yhdessä näiden tulosten aikaansaamiseen ja jakavat siirtymästä aiheutuvat riskit. Kaikilla maatalous- ja elintarvikejärjestelmän osaluilla on paljon paremmat valmiudet selviytyä ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja biologisen monimuotoisuuden köyhtymisestä ja saastumisesta, käyttää luonnonvaroja kestävästi ja tehokkaasti ja toimia yhteinen terveys - lähestymistavan mukaisesti.
- **maatalous- ja elintarvikealan, jolla arvostetaan elintarvikkeita ja edistetään oikeudenmukaisia työ- ja elinoloja sekä elinvoimaisia ja hyvin verkottuneita maaseutu- ja rannikkoalueita**, myös syrjäisimpiä alueita, ja jolla maaseutualueet mahdollistavat kaikille oikeuden jäädä kotiseudulle ja jolla ruoan, alueen, kausiluonteisuuden, kulttuurien ja perinteiden välistä yhteyttä vaalitaan erottamattomana osana eurooppalaista elämäntapaa ja jolla EU on edelleen maailman johtava toimija elintarvikeinnovoinnin ja -turvallisuuden alalla ja elintarvikkeet ovat kohtuuhintaisia kansalaisille ja jolla mielenterveys ei ole tabu vaan osa viljelijöiden ja työntekijöiden sosiaalista tukijärjestelmää ja jolla elin- ja työolot houkuttelevat enemmän naisia ja nuoria ammattiin ja jolla varmistetaan työntekijöiden oikeuksien suojele maataloilla ja elintarvikearvoketjussa.

Vision toteuttamisen kannalta olennaisen tärkeää on, että Euroopan maatalous- ja elintarvikejärjestelmä investoi **tutkimuksen, tiedon, osaamisen ja innovoinnin** tarjoamaan muutosvoimaan ja hyödyntää sitä.

3. YHDESSÄ SUUNNITELLUT POLITIIKKATOIMET MENESTYVÄÄ MAATALOUS- JA ELINTARVIKEALAA VARTEN

Visio voidaan saavuttaa vain tulevaisuuteen suuntautuvilla ja johdonmukaisilla politiikkatoimilla, jotka perustuvat keskeiseen kysymykseen: miten voidaan rakentaa maatalous- ja elintarvikejärjestelmä, joka on taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja ympäristön kannalta kestävä ja siten houkutteleva, kilpailukykyinen, tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottava ja oikeudenmukainen nykyisten ja tulevien sukupolvien kannalta?

3.1. Luodaan houkutteleva ala, joka takaa kohtuullisen elintason ja tarjoaa mahdollisuuksia lisätuloihin

EU sitoutui yli 60 vuotta sitten varmistamaan maatalousyhteisölle kohtuullisen elintason Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 39 artiklan mukaisesti. Tämä sitoumus on nyt yhtä merkityksellinen kuin silloin. Toteutetuista toimista huolimatta maatalouden kokonaistulot työntekijää kohti ovat edelleen keskimäärin huomattavasti alemmat kuin keskimääräiset palkat koko taloudessa (60 prosenttia keskipalkoista vuonna 2023)¹⁶.

¹⁶ Euroopan komissio, [Agri-food Data Portal: Jobs and Growth in Rural Areas. Farmers' income compared to wage in the rest of the economy](#), tietoihin tutustuttu helmikuussa 2025.

Viljelijät eivät halua olla riippuvaisia julkisesta tuesta, mutta ammatin epävakaisuus ja markkinoiden epätasapaino edellyttävät sitä usein. Määriteltäessä eri toimenpiteitä kohtuullisen elintason saavuttamiseksi **huomioon on otettava kaikki tulonlähteet**: markkinatulot, julkinen tuki sekä monipuoliset ja uudet täydentävät tulolähteet.

Oikeudenmukainen ja tasapuolinen elintarvikeketju

Viljelijöiden on ensinnäkin saatava **enemmän tuloja markkinoilta**, jotta he voivat tehdä tarvittavat investoinnit tulevaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi ja maatilojen selviytymiskyvyn parantamiseksi. Tämän edellytyksenä on, että korjataan nykyinen epätasapaino elintarvikeketjussa, jossa tulojen, riskien ja kustannusrasitteen epäoikeudenmukainen jakautuminen vaikuttaa usein suhteettomasti alkutuottajiin. **Sellaisia käytäntöjä ei siedetä, joiden vuoksi viljelijät joutuvat järjestelmällisesti myymään tuotantokustannukset alittavilla hinnoilla.**

Ensimmäiset toimet on jo toteutettu komission 9. joulukuuta 2024 hyväksymillä ehdotuksilla¹⁷, joilla tasapainotetaan asemia ja helpotetaan hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen asianmukaista täytäntöönpanoa. Niillä vahvistetaan tuottajien asemaa sopimusneuvotteluissa ja sopimusten tekemisessä ja suojellaan viljelijöitä paremmin hyvän kauppatavan vastaisilta käytännöiltä.

Lisäksi useissa jäsenvaltioissa on turvauduttu kansallisiin sääntöihin, joilla pyritään vastaamaan tuotantokustannukset alittavien myyntihintojen aiheuttamaan haasteeseen, mikä saattaa kuitenkin johtaa erilaisiin lähestymistapoihin sisämarkkinoilla. Nykyisten sääntöjen arvioinnin yhteydessä tutkitaan tarkemmin hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä ja tarkastellaan uudelleen kansallisia säännöksiä strategisen vuoropuhelun suositusten mukaisesti. Tältä pohjalta komissio aikoo ehdottaa uusia aloitteita, erityisesti hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä koskevan direktiivin tarkistamista, jotta **voidaan ottaa huomioon periaate, jonka mukaan viljelijöiden ei pitäisi joutua myymään tuotteitaan järjestelmällisesti alle tuotantokustannusten**, sekä yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetuksen tarkistamista vuoden 2027 jälkeistä YMP:tä koskevien ehdotusten yhteydessä.

Kuten strategisessa vuoropuhelussa ehdotetaan, viljelijöiden asemaa arvoketjussa on vahvistettava kannustamalla heitä liittymään osuuskuntiin ja/tai järjestöihin kustannusten vähentämiseksi, tehokkuuden lisäämiseksi ja markkinahintojen parantamiseksi. YMP:stä tuetaan jo viljelijöitä tältä osin.

Lisäksi keskeinen tekijä luottamuksen ja oikeudenmukaisuuden lisäämisessä on **avoimuus** siitä, miten kustannukset ja marginaalit muodostetaan ja jaetaan elintarvikeketjussa. Komissio lisää edelleen avoimuutta koko elintarvikeketjussa muun muassa hyödyntämällä uutta **EU:n maatalous- ja elintarvikeketjun seurantakeskusta (AFCO)**, joka laatii ja julkaisee jatkotoimien ohjaamiseksi indikaattoreita, jotka liittyvät elintarvikeketjun hinnanmuodostukseen. Näillä välineillä olisi myös tuettava pitkän aikavälin kilpailukykyä elintarvike- ja juoma-alan pk-yrityksissä, joihin viimeaikainen inflaatio on vaikuttanut erityisen paljon.

Aiempaa oikeudenmukaisempi ja paremmin kohdennettu julkinen tuki

¹⁷ Hiljattain ehdotetuilla muutoksilla **yhteistä markkinajärjestelyä koskevaan asetukseen** pyritään vahvistamaan tuottajien asemaa maataloustuotteiden toimitussopimuksia koskevilla neuvotteluissa ja sopimusten tekemisessä, edistämään viljelijöiden yhteistyötä ja parantamaan hintasiirtymää. Ehdotettujen uusien sääntöjen, jotka koskevat **hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä koskevaan direktiiviin** liittyvää rajat ylittävää täytäntöönpanoa, pitäisi auttaa suojelemaan viljelijöitä paremmin hyvän kauppatavan vastaisilta käytännöiltä.

Julkinen tuki YMP:n kautta on edelleen olennaisen tärkeää viljelijöiden tulojen tukemiseksi, jotta voidaan varmistaa sellaisen maatalouden jatkuminen, joka houkuttelee maataloustuottajien tulevia sukupolvia kaikkialla EU:ssa. YMP:n suorat tuet ovat edelleen ratkaisevassa asemassa maataloustulojen tukemisessa ja vakauttamisessa tilatasolla. Vuonna 2020 niiden osuus tilojen tuloista oli keskimäärin 23 prosenttia¹⁸.

Tuleva YMP, joka on osa tulevia monivuotista rahoituskehystä koskevia ehdotuksia, on aiempaa yksinkertaisempi ja kohdennetumpi, jotta voidaan tukea **kunnianhimoista ja tulevaisuuteen suuntautuvaa EU:n maatalouspolitiikkaa**. Siinä määritellään selkeämpi tasapaino viljelijöihin vaikuttavan sääntely- ja kannustinpolitiikan välille.

Komissio myöntää, että YMP:n julkisuuskuvaa ovat vaikuttaneet käsitykset siitä, että joillakin alueilla maksujen jakaminen ei ole ollut tasapuolista.

Yleisenä periaatteena on, että tuleva YMP:n tuki suunnataan enemmän viljelijöille, jotka osallistuvat **aktiivisesti** elintarviketuotantoon, sekä maatilojen taloudelliseen elinvoimaisuuteen ja ympäristön säilyttämiseen. Lähestymistavassa olisi myös harkittava sellaisten maataloustuotteiden tuotannon priorisointia, jotka ovat olennaisen tärkeitä EU:n strategisen riippumattomuuden ja selviytymiskyvyn kannalta.

Pienet ja keskisuuret viljelijät muodostavat maaseutualueiden yhteiskuntarakenteen ja suojelevat luontoa ja elinkeinoja. Heidän olisi voitava harjoittaa maataloutta ilman liiallista hallinnollista rasitetta. Kun otetaan huomioon näiden viljelijöiden suuri määrä, komission aikeena on lisätä **yksinkertaistettujen tulotukivälineiden** houkuttelevuutta ja laajentaa niiden käyttöä kevennetyllä ehto- ja valvontajärjestelmällä.

Tuki olisi suunnattava sitä **eniten tarvitseville viljelijöille** kiinnittäen erityistä huomiota luonnonhaitta-alueiden viljelijöihin, nuoriin ja uusiin viljelijöihin sekä sekataloihin.

Tukien asteittaisen alentamisen ja tukikaton kaltaisten toimenpiteiden tehostettua käyttöä harkitaan ottaen huomioon jäsenvaltioiden erilaiset rakenteelliset ja alakohtaiset realiteetit. Kaikkien viljelijöiden olisi edelleen voitava hyötyä myös ekosysteemipalvelumaksujen kaltaisista välineistä, joita yksinkertaistetaan ja järkeistetään, sekä investointituesta ja kriisin- ja riskinhallintavälineistä.

Nykyisistä YMP:n strategiasuunnitelmista saatujen kokemusten perusteella **yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoa on edelleen yksinkertaistettava**. Nykyinen monimutkaisuus edellyttää aiempaa strategisempaa lähestymistapaa.

Tuleva vuoden 2027 jälkeinen YMP perustuu politiikan perustavoitteisiin ja kohdennettuihin toimintapoliittisiin vaatimuksiin, ja samalla jäsenvaltioille annetaan lisää vastuuta ja vastuuvollisuutta sen suhteen, miten ne saavuttavat nämä tavoitteet.

Viljelijöille annetaan enemmän joustovaraa suunnitella maatalouskäytäntöjä, jotka on räätälöity paremmin heidän tilojensa ja olosuhteidensa mukaisiksi. Nykyistä ehtoihin perustuvaa järjestelmää yksinkertaistetaan. Viljelijät ovat suhtautuneet myönteisesti ekojärjestelmiin, jotka palkitsevat sellaisten ekosysteemipalvelujen tarjoamisesta, jotka menevät pakollisia vaatimuksia pidemmälle. Komissio suuntaa tulevaa YMP:tä niin, että **ehtoja vähennetään ja kannustimia lisätään**.

Palkitsevien innovaatiomahdollisuuksien hyödyntäminen

¹⁸ Euroopan komissio (2023). *Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle: YMP:n strategiasuunnitelmien (2023–2027) yhteenveto ja yhteiset toimet YMP:n tavoitteiden saavuttamiseksi*.

Viljelijät ovat luonnostaan innovoijia ja yrittäjiä. **Nuoret viljelijät haluavat toimia innovoinnin edistäjinä.** Viljelijät ja kalastajat saavat ilmastoneutraalista ja luontomyönteisestä taloudesta uusia mahdollisuuksia täydentäviin tulonlähteisiin.

Konkreettisia esimerkkejä ovat kasvava **luomuala ja agroekologiset viljelykäytännöt**, jotka ovat osoittautuneet houkutteleviksi vaihtoehtoiksi nuoremmille viljelijöille ja joissa taloudelliset mahdollisuudet yhdistyvät ympäristötuloksiin ja sosiaaliseen vastuuseen.

Muille innovointi tarjoaa uusia ja kiinnostavia mahdollisuuksia. Esimerkiksi **biotalous ja kiertotalous** tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia maa- ja metsätaloudelle ja koko elintarvikejärjestelmälle, ja niiden avulla voidaan vähentää kriittisiä riippuvuuksia. Vuoden 2025 loppuun mennessä on tarkoitus esittää uusi **biotalousstrategia**, jonka tavoitteena on asemoida Euroopan unioni maailmanlaajuisesti johtajaksi nopeasti kasvavilla biotalousmarkkinoilla. Meidän on vauhditettava biopohjaisten ja kiertotalouteen perustuvien ratkaisujen kaupallistamista, laajennettava läpimurtobioteknologiaan liittyvää toimintaa, hyödynnettävä uusia markkinamahdollisuuksia ja kurottava umpeen investointivajeita. Tämä hyödyttää erityisesti maatalousyhteisöä, koska näin mahdollistetaan arvovirtojen monipuolistaminen ja maatilojen jäämien hyödyntäminen, vahvistetaan alkutuottajien roolia arvoketjussa ja luodaan uusia työpaikkoja maaseutualueilla. Komissio tekee yhteistyötä kansainvälisten kumppaneiden kanssa, erityisesti YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) kautta, jotta voidaan kartoittaa yhdessä kestäviä tapoja hyödyntää biotalouden potentiaalia viljelijöiden parissa paitsi Euroopassa myös maailmanlaajuisesti.

Julkisen tuen lisäksi luontoon liittyvillä innovatiivisilla rahoitusvälineillä, kuten yksityisillä sekä julkista ja yksityistä rahoitusta yhdistävillä rahoitusvälineillä, voidaan palkita viljelijöitä, jotka pitävät yllä luontomyönteisiä käytäntöjä tai siirtyvät niihin, ja saattaa heidät yhteen sellaisten yritysten ja sijoittajien kanssa, jotka ovat kiinnostuneita tällaista käytännöistä liiketoiminnassaan.

Hiiltä sitovasta viljelystä on jo tulossa lisätulonlähde. Hiilenpoistoa ja hiiliviljelyä koskevalla asetuksella¹⁹ on luotu ensimmäinen EU:n laajuinen vapaaehtoinen hiilenpoistoa, hiiliviljelyä ja hiilen varastointia tuotteisiin koskeva sertifiointikehys, ja parhaillaan kehitetään sertifiointimenetelmiä, joilla voidaan seurata luotettavasti hiilenpoistoa, maaperän päästöjen vähentämistä ja luonnon monimuotoisuuden hyötyjä, raportoida niistä ja todentaa ne. Näiden menetelmien pohjana käytetään mahdollisuuksien mukaan nykyisiä järjestelmiä, jotka jo nyt tuottavat viljelijöille lisätuloja. Kunhan tämä vapaaehtoisten hyvitysten järjestelmä on täysin kehitetty, tarjonnan ja kysynnän yhteensovittamista olisi tehostettava, jotta voidaan optimoida viljelijöiden lisätulomahdollisuudet.

Tämän täydennykseksi komissio kehittää jatkossa mahdollisuuksia **luontohyvityksiin**, jotka ovat luontomyönteisten toimien yksikköjä ja edustavat määrällisiä ja sertifioituja korkealaatuisia luontopositiivisia tuloksia. Useat nykyiset kaupallisten toimijoiden kehittämät järjestelmät ja käynnissä olevat pilottihankkeet sekä EU:ssa että muualla maailmassa osoittavat, että tällaisilla hankkeilla on merkittävää potentiaalia, ja työtä voidaan jatkaa niiden pohjalta.

¹⁹ Asetus (EU) 2024/3012.

Myös **uusiutuvan energian tuotannossa** on syntymässä merkittäviä mahdollisuuksia, joiden kautta voidaan parantaa energiavarmuutta, vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja tarjota viljelijöille ja metsänhoitajille lisätuloja ja innovointinäkymiä. Viljelijöiden olisi paitsi oltava **omavaraisempia energian suhteen esimerkiksi aurinkopaneelien, tuulimyllyjen ja biokaasun tuotannon avulla** myös kyettävä **toimittamaan energiatuotteitaan markkinoille**, myös energiayhteisöjen kautta.

Esimerkkejä:

Digitalisaatio (mukaan lukien tekoäly), tutkimus ja innovatiivinen maatalousteknologia voivat mullistaa maanviljelyn ja vähentää maatilakustannuksia ja siten parantaa ansiotuloja.

- Sähköisen kaupankäynnin alustat, digitaaliset markkinointivälineet ja verkkomarkkinapaikat voivat auttaa viljelijöitä ja muita maatalous- ja elintarvikejärjestelmien toimijoita saavuttamaan laajemman asiakaspohjan ja monipuolistamaan tulovirtojaan.
- Täsmäviljely ja datapohjaiset ratkaisut voivat lisätä kannattavuutta optimoimalla tuotantopanoksia.
- Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tutkimus- ja innovaatiomission ”Euroopan maaperäsopimus” 100 elävää laboratoriota ovat ennennäkemätön voimavara, jolla viljelijöitä tuetaan maaperän parantamisessa ottaen huomioon lannoitteiden korkeat tuotantopanoshinnat ja veden niukkuus sekä muut ääri-ilmiöt, kuten tulvat.

Kunnianhimoinen investointiohjelma

Selviytymiskykyinen ja kestävä maatalous- ja elintarvikejärjestelmä edellyttää merkittäviä investointeja ja siten **rohkeita toimia, joiden avulla rahoitetaan kestävään kehitykseen siirtymistä ja vähennetään riskejä**. Maatalousalalla on merkittävä rahoitusvaje, jonka arvioidaan olevan 62 miljardia euroa (vuonna 2022), mikä on paljon enemmän kuin vuonna 2017²⁰. Lainan saaminen pankilta, rahoituslaitokselta tai yksityiseltä sijoittajalta on kuitenkin vaikeaa erityisesti nuorille viljelijöille. Tämä johtuu suhteellisen pienestä tilakoosta, investointien alhaisesta tai vähäisestä tuotosta, erittäin vaihtelevasta kannattavuudesta ja riskeistä, sää- ja ilmastovaikutuksista johtuvasta ennakoimattomasta tuotannosta ja altistumisesta epävakaille (globaaleille) hyödykemarkkinoille.

YMP:stä rahoitetaan edelleen investointeja, joilla edistetään maatalousalan kilpailukykyä, kestävyyttä ja selviytymiskykyä. Niihin sisältyvät usein suhteellisen pienimuotoiset investoinnit tilatasolla sekä julkinen ja yksityinen infrastruktuuri, jota tarvitaan alan nykyaikaistamiseen. Nykyiset välineet voivat vahvistaa toisiaan vain, jos niitä käytetään tulevaisuudessa älykkäämmin.

Komissio tekee tiivistä yhteistyötä institutionaalisten sijoittajien, kuten **Euroopan investointipankkiryhmän**, ja pankkisektorin kanssa, jotta julkista rahoitusta ja investointeja voitaisiin hyödyntää tehokkaasti ja vivuttaa yksityistä pääomaa ja vähentää sen riskejä.

²⁰ Euroopan komissio ja EIP, *Financing gap in the EU agricultural and agri-food sectors*, FI Compass, 2023.

Komissio tutkii alkutuottajien riskivakuutusjärjestelmien perustamiseen liittyviä vaihtoehtoja sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, jotta voitaisiin **houkutella investointeja maatalous- ja elintarvikealan pk-yrityksiin** maatalous- ja elintarvikeketjun muutoksen vauhdittamiseksi.

Yrittäjyyden edistäminen: uusi sukupolvenvaihdosstrategia

Elintarvikeomavaraisuuden tulevaisuus Euroopassa vuonna 2040 on tämän päivän nuorten ja uusien viljelijöiden varassa.

Maatalousalan houkuttelevuuden lisäämiseksi olisi **puututtava sukupolvenvaihdoksen keskeisiin esteisiin**, joita ovat muun muassa maan saatavuus, investoinnit ja osaaminen. Oikeutta jäädä kotiseudulle voidaan soveltaa sellaisten nuorten viljelijöiden toiminnan aloittamiseen, jotka haluavat jäädä kotiseudulleen ja viljellä siellä.

Tämä ei kuitenkaan voi olla yksinomaan YMP:n vastuulla. Todellisen sukupolvenvaihdoksen edistäminen edellyttää koko yhteiskunnan kattavaa lähestymistapaa ja politiikkayhdistelmää eri aloilla ja vastuualueilla, joista monet kuuluvat kansalliseen ja alueelliseen toimivaltaan.

Komissio johtaa vuonna 2025 toteutettavaa **sukupolvenvaihdosstrategiaa** koskevaa työtä tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Strategiassa **annetaan suosituksia** politiikkatoimista ja toimenpiteistä, joita tarvitaan sekä EU:n että kansallisella/alueellisella tasolla.

Hedelmällisen **maan** rajallinen saatavuus tilanteessa, jossa kilpailu sen käytöstä lisääntyy, ja ilmastonmuutoksen seuraukset asettavat maatalousväestön ja erityisesti alan uudet tulokkaat vaikeaan tilanteeseen. Maapolitiikka kattaa monia näkökohtia, jotka kuuluvat pääasiassa kansalliseen toimivaltaan. Tässä työssä olisi otettava huomioon maaomaisuuden siirtämistä koskevat ehdot sekä maan käyttöönottoon liittyvät lieventämisperiaatteet käyttäen perustana maaomaisuuden siirtämiseen liittyviä hyviä esimerkkejä useissa jäsenvaltioissa. Yhtä tärkeää on avoimuus maankäytön suunnittelussa ja maan hankinnoissa. Jäsenvaltioilla on potentiaalia kehittää vahvoja kansallisia keinoja, joilla voitaisiin helpottaa sukupolvenvaihdosta muun muassa **eläkejärjestelmien ja verokannustimien** avulla.

Vastauksena Euroopan parlamentin pyyntöön ja strategisen vuoropuhelun suosituksen mukaisesti Euroopan komissio toteuttaa toimia perustaakseen **maatalousmaata käsittelevän eurooppalaisen seurantakeskuksen**²¹. Tarkoituksena on lisätä avoimuutta ja yhteistyötä kysymyksissä, jotka liittyvät esimerkiksi maakauppoihin ja maankäyttöoikeuksien siirtoihin, hintasuuntauksiin ja markkinakäyttäytymiseen, maankäytön muutoksiin sekä maatalousmaan ja luonnonmaan menettämiseen. Seurantakeskus myös auttaa jäsenvaltioita tekemään tietoon perustuvia päätöksiä maatalousmaamarkkinoidensa sääntelystä. Markkinakehityksen avoimuuden ja yhteistyön lisääminen koko EU:ssa helpottaa maatalouspolitiikan oikeutettujen etujen saavuttamista niin, että noudatetaan sisämarkkinavapauksia.

²¹ PP 08 25 01 – Maatalousmaan käytön ja saatavuuden valvonnan EU-seurantakeskus; Euroopan parlamentin päätöslauselma 27. marraskuuta 2024 yhteisestä tekstistä esitykseen Euroopan unionin yleiseksi talousarvioksi varainhoitovuodeksi 2025, P10TA(2024)0050.

3.2. Kilpailukykyinen ja selviytymiskykyinen ala globaalien haasteiden edessä

Yhteenliitettyssä maailmassa, jossa EU on sekä maailman suurin maatalous- ja elintarvikeviejä että yksi alan suurimmista tuojista, maataloustuotteiden tuotanto-, kulutus- ja kauppataavalla on merkittävä vaikutus EU:n ja kolmansien maiden välisiin suhteisiin²².

Sodat ja konfliktit ovat heikentyneen elintarvikeeturvan merkittävimpiä aiheuttajia. Toisaalta myös heikentynyt elintarvikeeturva voi johtaa epävakauteen, ja muuttuvassa maailmanjärjestyksessä elintarvikkeita voidaan käyttää aseena. Kauppakumppanimme turvautuvat yksipuolisiin toimiin, jotka kohdistuvat EU:n keskeisiin aloihin, vientiin kohdistuu edelleen esteitä ja maailmanlaajuiset toimitusketjut ovat vaarassa vääristyä. EU:n pyrkimys tiukkoihin maailmanlaajuisiin standardeihin ympäristönsuojelua, ihmisten terveyttä, eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja elintarvikeeturvallisuuksia koskevien yleisten tavoitteiden suojelemiseksi nähdään usein kauppaa häiritsevänä tekijänä. Samaan aikaan EU:n viljelijät ovat yhä enemmän huolissaan epäreilusta globaalista kilpailusta ja vastavuoroisuuden puutteesta.

Nämä haasteet eivät kuitenkaan estä unionia jatkamasta suhteiden lujittamista moniin halukkaisiin kumppaneihin muun muassa Global Gateway -investointistrategian avulla. **Gloaali elintarvikeeturva ja Euroopan elintarvikeomavaraisuus ovat jatkossakin olennainen osa EU:n yleistä turvallisuus-, kilpailukyky- ja kestävyysohjelmaa.** Nälänhädän, akuutin elintarvikepulon ja elintarvikkeiden hintojen nousun myötä kaikkialla maailmassa EU tukee edelleen kolmansia maita, kun kyse on elintarvikkeisiin liittyvästä omavaraisuudesta, selviytymiskyvystä ja kestävydestä siten, että varmistetaan turvallisen, laadukkaan ja ravitsevan ruoan saatavuus kaikille, myös kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, humanitaarisen avun ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen avulla.

Monipuolistetaan toimitusketjuja ja edistetään muutosvoimaista selviytymiskykyä

Geopoliittisten ja geotaloudellisten jännitteiden leimaamassa maailmassa ”**riippuvuuksista on tulossa haavoittuvuuksia**”, kuten Draghin raportissa²³ todetaan. EU:n tämänhetkinen elintarvikeomavaraisuus riippuu suurelta osin tuoduista tuotantopanoksista, kuten lannoitteista, rehusta ja energiasta, jotka tulevat maantieteellisesti hyvin keskittyneiltä alueilta. **Näiden strategisten riippuvuuksien vähentäminen ja toimitusketjujen riskien vähentäminen on sen vuoksi ratkaisevan tärkeää** samalla kun tuetaan siirtymistä puhtaaseen ja yhä resurssitehokkaampaan vähähiiliseen talouteen²⁴.

Kun tarkastellaan keskeisiä tuontiriippuvuuksia, unioni on tarvitsemansa **proteiinin** suhteen erittäin riippuvainen korkealaatuisesta tuonnista, joka tulee vain muutamasta maasta, minkä vuoksi EU:n elintarvikejärjestelmä on altis globaaleille

²² EU:n maatalous- ja elintarvikeviennin arvo vuonna 2023 oli 230 miljardia euroa (9 prosenttia kokonaisviennistä) ja EU:n tuonnin arvo 160 miljardia euroa (6 prosenttia kokonaistuonnista), eli kauppataaseen ylijäämä oli 70 miljardia euroa. Lähde: Maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto, [Monitoring EU agri-food trade. Developments in 2023](#), maaliskuu 2024.

²³ Draghi, M., [The future of European competitiveness. Part A: A competitiveness strategy for Europe](#), syyskuu 2024, s. 15.

²⁴ Spain's National Office of Foresight and Strategy, [Resilient EU 2030. A future-oriented approach to reinforce the EU's Open Strategic Autonomy and Global Leadership](#), 2023.

markkinaheilahteluille ja kestävyysriskeille²⁵. On pohdittava sekä proteiinin tuotanto- että kulutustapaa EU:ssa. Komissio laatii näihin haasteisiin vastaamiseksi **kattavan suunnitelman**, jossa yhdistetään politiikka, tutkimus ja käytännön toimet omavaraisemman ja kestävämmän EU:n proteiinijärjestelmän luomiseksi ja monipuolistetaan samalla tuontia.

EU on myös erittäin riippuvainen **tuontiraaka-aineista ja -lannoitteista**, jotka ovat välttämättömiä elintarviketuotannon ja -turvan kannalta. Erityisesti urean tuonti on keskittynyt yhä enemmän, sillä noin 88 prosenttia EU:n tuonnista on peräisin neljästä maasta²⁶. Näiden riippuvuuksien vähentäminen hyödyttää kaikkia: i) **Euroopan puhtaan teollisuuden kilpailukykyä**, kun tuetaan lannoitteiden kotimaista tuotantoa, ii) **viljelijöitä**, jotka voivat luottaa varmoihin toimituksiin ja vakaisiin hintoihin, ja iii) **ympäristöä ja ilmastoa**, kun tuetaan vähähiilisiä lannoitteita ja kierrätettyjä ravinteita (esim. lannasta talteenotettu typpi ja mädäte asianmukaisen käsittelyn jälkeen) ja niiden tehokasta käyttöä.

Jatkossa EU:n tuleva laajentuminen tarjoaa mahdollisuuksia EU:n häiriönsietokyvyn kannalta, ja tavoitteena on säilyttää tuotanto- ja vientikapasiteetti ja vahvistaa sitä sekä nykyisissä että tulevaisuuden jäsenvaltioissa ja lisätä siten EU:n strategista riippumattomuutta ja painoarvoa globaalissa maatalous- ja elintarvikekaupassa. Tähän liittyy kuitenkin myös haasteita, jotka edellyttävät huolellista tarkastelua, erityisesti kun on kyse vaikutuksista EU:n viljelijöihin. On tärkeää valmistautua ja puuttua tehokkaasti näihin EU:n viljelijöihin kohdistuviin haasteisiin, jotta voidaan hyödyntää laajentumisen tarjoamat mahdollisuudet ja jotta myös voidaan helpottaa ehdokasmaiden asteittaista yhdentymistä sisämarkkinoihin samalla kun ne etenevät kohti EU:n täysjäsenyyttä.

Tavoitteena aiempaa oikeudenmukaisempi globaali kilpailu

Unionin lähestymistapa **oikeudenmukaisempiin ja tasapuolisempiin globaaleihin toimintaedellytyksiin** koostuu rinnakkain toteutettavista kahdenlaisista toimista:

(a) Globaali ja kahdenvälinen yhteistyö

Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa on selvää, että maatalous- ja elintarvikestandardista on **yhä vaikeampaa päästä globaaliin yhteisymmärrykseen**.

EU jatkaa kuitenkin yhteistyötä Team Europe -lähestymistavan mukaisesti kumppaneidensa ja keskeisten kansainvälisten organisaatioiden kanssa, jotta voidaan tiukentaa kansainvälisesti sovittujen sitoumusten täytäntöönpanoa ja nostaa niiden tavoitetasoa siten, että saavutetaan globaalit kestävät elintarvikejärjestelmät Agenda 2030 -toimintaohjelman ja kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti. Etusijalle asetetaan globaalien standardien tasojen nostaminen kansainvälisissä standardointielimissä aloilla, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä reilun kilpailun varmistamiseksi, erityisesti kasvinsuojeluaineiden ja eläinten hyvinvoinnin alalla. **Komissio esittää vuonna 2025 vastavuoroisuuden syventämistä koskevan toimintalinjansa jäsenvaltioille**

²⁵ Maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto, [Protein supply and demand](#), syyskuu 2024.

²⁶ Urean tuonnista tulee 38 prosenttia Egyptistä, 33 prosenttia Venäjältä ja Valko-Venäjältä ja 19 prosenttia Algeriasta. Lähde: Euroopan komissio, maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto, https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/overviews/market-observatories/fertilisers_en, tietoihin tutustuttu helmikuussa 2025.

jatkokehittämistä varten. Lisäksi unioni tekee yhteistyötä FAO:n ja kansainvälisten kumppaneidensa kanssa sellaisen yhteisen lähestymistavan kehittämiseksi, joka mahdollistaisi elintarviketuotannon kestävyysnäkökohtien vertailukelpoisen ja oikeudenmukaisen arvioinnin globaalisti ja täydentäisi kestävyyttä koskevaan vertailuanalyysiin liittyviä EU:n toimia.

EU aikoo entistä määrätietoisemmin edistää ja puolustaa strategisesti **EU:n tuotteiden vientiä** ja varmistaa, että kolmannet maat hyötyvät kauppaa helpottavien toimenpiteiden täytäntöönpanosta (esim. ennakkoluettelointi) edellyttäen, että ne soveltavat vastaavia toimenpiteitä EU:hun. Tarkoituksena on vahvistaa **maatalous- ja elintarvikealan talousdiplomatiaa** ja asiaan liittyviä korkean tason vierailuja.

Kahdenvälisissä suhteissa vahvistetaan nykyisiä kahdenvälisiä maatalouspoliittisia vuoropuheluja ja käynnistetään **uusia maatalous- ja elintarvikepolitiikkaa koskevia kumppanuusvuoropuheluja** keskeisten kahdenvälisten, alueellisten ja maanosan laajuisten kumppaneiden kanssa. Tässä yhteydessä strategiset ja kattavat kumppanuudet eteläisten naapurimaiden kanssa ja tuleva uusi Välimeren aluetta koskeva sopimus tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia. EU aikoo myös hyödyntää kaikilta osin kahdenvälisiä vapaakauppaneuvotteluja ja -sopimuksia. Eurooppalaisten viljelijöiden etuja suojellaan jatkossakin. EU tehostaa kauppaa ja kestävästä kehityksestä koskevien lukujen ja määräysten sekä kestäviä elintarvikejärjestelmiä koskevien lukujen täytäntöönpanoa ja noudattamisen valvontaa kohdennetuilla ja operatiivisilla maakohtaisilla painopisteillä ja toimilla, tarvittaessa myös tiettyihin toiminta-aloihin liittyen. Kumppanuutta koskevissa vuoropuheluissa kiinnitetään erityistä huomiota vaikutuksiin, joita EU:n sääntelypolitiikalla saattaa olla paikallisiin maatalous- ja elintarvikejärjestelmiin, ja varmistetaan johdonmukaisuus maatalouteen, ympäristöön, ilmastoon ja terveyteen liittyvien EU:n sisäisten ja ulkoisten politiikkojen välillä.

(b) Kilpailukykyistä maatalous- ja elintarvikealaa koskeva unionin kehys

Samalla on varmistettava, etteivät kunnianhimoiset EU:n standardit johda taloudellisiin, ympäristöön liittyviin ja sosiaalisiin menetyksiin eikä Euroopan maatalous- ja elintarvikeala joudu epäedulliseen kilpailuasemaan ilman vastavuoroisuutta. Tätä varten **EU toteuttaa politiikassaan johdonmukaisesti pk-yritys- ja kilpailukykytarkastuksen**, kuten kilpailukykykompassissa todetaan, ja arvioi johdonmukaisesti unionin sääntelyn vaikutusta EU:n viljelijöihin ja maatalous- ja elintarvikealan pk-yrityksiin, kauppaan ja menetysten syntymisriskeihin sekä tarkastelee perusteellisesti neuvoteltavien vapaakauppasopimusten vaikutuksia EU:n viljelijöihin ja maailmanlaajuiseen kestävyYTEEN.

Komissio pyrkii – kansainvälisiä sääntöjä noudattaen – **yhdenmukaistamaan tuontituotteisiin sovellettavia tuotantostandardeja, erityisesti torjunta-aineiden ja eläinten hyvinvoinnin osalta**, jotta voidaan varmistaa eläinten hyvinvointia ja ympäristönsuojelua koskevien EU:n huolenaiheiden huomioon ottaminen ja EU:n eettisten arvojen säilyttäminen vastauksena yhteiskunnan vaatimuksiin.

Tältä osin komissio aikoo vahvistaa periaatteen, jonka mukaan **EU:ssa terveys- ja ympäristösyistä kiellettyjä kaikkein vaarallisimpia torjunta-aineita ei sallita EU:ssa myöskään tuontituotteiden kautta**. Tämän edistämiseksi komissio käynnistää vuonna 2025 vaikutustenarvioinnin, jossa tarkastellaan EU:n kilpailuasemaan kohdistuvia vaikutuksia ja kansainvälisiä vaikutuksia, ja ehdottaa tarvittaessa muutoksia

sovellettavaan oikeudelliseen kehykseen. Komissio aikoo myös arvioida EU:ssa kiellettyjen vaarallisten kemikaalien, myös torjunta-aineiden, vientiä²⁷.

Toinen unionin tuontipolitiikan osa-alue, josta ei tingitä, on **elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus sekä eläinten ja kasvien terveys**. EU:n tuotestandardit ovat maailman korkeimmat, ja niillä varmistetaan, että kaikki tuodut elintarvikkeet ovat turvallisia. Komissio varmistaa, että elintarviketurvallisuutta koskeva lainsäädäntö pannaan asianmukaisesti täytäntöön ja että sen noudattamista valvotaan. Komission ja jäsenvaltioiden asiantuntijoista **perustetaan erityinen työryhmä**, jolla vahvistetaan merkittävästi unionin toimia **tuontivalvonnan tehostamiseksi entisestään, mukaan lukien valvonnan voimakas tehostaminen paikan päällä**.

Eläinten hyvinvoinnin alalla komissio varmistaa, että tulevilla lainsäädäntöehdotuksissa sovelletaan samoja standardeja EU:ssa tuotettuihin tuotteisiin ja kolmansista maista tuotaviin tuotteisiin ja että niissä otetaan huomioon EU:n kansalaisten esiin tuomat täytäntöönpanoon liittyvät kysymykset ja huolenaiheet. **Eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön** kohdennettu uudelleentarkastelu tarjoaa mahdollisuuden soveltaa tätä periaatetta WTO:n sääntöjen mukaisella tavalla ja vaikutustenarvioinnin perusteella.

Jos EU:n kauppakumppanit turvautuvat epäreiluun kilpailuun ja yksipuolisiin toimiin, jotka kohdistuvat laittomasti EU:n tai yksittäisten jäsenvaltioiden maatalous- ja elintarvikealaan, EU käyttää kaikkia käytettävissä olevia suojavälineitä. Unionissa on kehitteillä (vuonna 2025) kunnianhimoinen **Unity Safety Net** -aloite EU:n maatalous- ja elintarvikealaa varten. Jos EU:n ulkopuoliset maat kohdistavat taloudellista pakottamista EU:hun tai sen jäsenvaltioihin, unioni suojelee maatalous- ja elintarvikealaa kaikin käytettävissä olevin keinoin, tarvittaessa myös WTO:n tai EU:n autonomisten välineiden, kuten pakottamistoimien vastaisen välineen, avulla.

Komissio tekee yhteistyötä myös EIP:n kanssa myöntääkseen **vientiluottoja**, joilla vähennetään vientiin kohdistuvia riskejä unionin maatalous- ja elintarvikealalla.

Tähän liittyen EU:n ja Mercosurin välisen sopimuksen yhteydessä ilmoitettu miljardin euron varaus seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä on tärkeässä asemassa.

Lisäksi komissio toteuttaa toimia vahvistaakseen herkkien alojen, kuten kotieläintuotannon, kilpailukykyä ja selviytymiskykyä, esittää **yksinkertaistamispaketin**, jolla edistetään Euroopan viljelijöiden kilpailukykyä ja otetaan samalla huomioon yhteiskunnan vaatimukset, ehdottaa **alkuperämerkintöjen laajentamista alakohtaisten erityispiirteiden ja sisämarkkinasääntöjen mukaisesti** ja tehostaa **menekinedistämispolitiikkaa**.

Varautuminen ja riskeiltä suojautuminen maatalous- ja elintarvikealalla

”Meidän on oltava paremmin varautuneita, jotta selviydymme ja menestymme tässä uudessa tilanteessa”, todetaan Niinistön raportissa²⁸. Tätä uutta tilannetta ovat leimanneet merkittävät häiriöt pandemiasta, Venäjän hyökkäyssodasta ja markkinahäiriöistä eläin- ja kasvitauteihin ja epävakaiseen geopoliittiseen tilanteeseen.

²⁷ Euroopan komissio (2020), *Kestävyyttä edistävä kemikaalistrategia – Kohti myrkyttöä ympäristöä*, COM(2020) 667 final.

²⁸ Niinistö, S., *Safer together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness*, 2024, s. 4.

Lisäksi äärimmäiset sääilmiöt, jotka aiemmin olivat suhteellisen harvinaisia, ovat yleistymässä sateiden muuttuessa.

Monet näistä kriiseistä kohdistuvat ensisijaisesti viljelijöihin. Riskien, uhkien ja epävarmuustekijöiden kasvava määrä edellyttää kunnianhimoista **eurooppalaista riskin- ja kriisinhallintamallia**, jossa **tarkistetaan ja vahvistetaan välineistöä riskien ja kriisien hallitsemiseksi paremmin EU:n tasolla**.

Ensinnäkin lisätään kannustimia, jotta viljelijät vähentäisivät haavoittuvuuttaan ja riskialttiuttaan tilatasolla tehtävillä mukautuksilla ja jakaisivat riskejä (esim. tuottajaorganisaatioiden tai osuuskuntien kautta). Ilmastokestävän EU:n maatalouden on perustuttava **paikallisten, alueellisten ja kansallisten tarpeiden mukaan räätälöityyn politiikkaan**, jolla tuetaan sellaisia maatalouskäytäntöjä ja -toimia, joiden avulla paikallinen maataloustuotanto sopeutetaan tuleviin ilmasto-olosuhteisiin.

Tältä osin tarvitaan lisätoimia, jotka pohjautuvat viime vuosina toteutetuista aloitteista²⁹ saatuihin kokemuksiin. Tulevalla **eurooppalaisella ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevalla suunnitelmalla** ja tulevalla **vesiresiliensstrategialla** on tärkeä rooli erityisesti tuettaessa jäsenvaltioita varautumisessa ja suunnittelussa sekä käsiteltäessä energiaan, liikenteeseen ja muuhun infrastruktuuriin, veteen, elintarvikkeisiin ja maahan kohdistuvia ilmastonmuutoksen riskejä ja vaikutuksia kaupungeissa ja maaseudulla.

Tulevalla YMP:llä tuetaan aiempaa kohdennetummin toimenpiteitä ja investointeja, joilla parannetaan maatalousalan kykyä selviytyä muuttuvista olosuhteista. Paikoissa, joissa nykyinen tuotanto ei ole pitkällä aikavälillä kestävä, tarvitaan mittavampia muutoksia esimerkiksi uusien paikallisten strategioiden, tutkimuksen ja innovoinnin avulla, mukaan lukien uudet genomiteknikat, joilla tuotetaan ilmastonmuutosta paremmin kestäviä viljelykasveja.

Toiseksi tarvitaan riskeihin varautumiseen, vakuutuksiin ja riskien vähentämiseen liittyviä kunnianhimoisia toimia. Niihin liittyen on ratkaisevan tärkeää tehdä yhteistyötä **Euroopan investointipankin (EIP)**, pankkien, vakuutus- ja jälleenvakuutusyritysten ja arvoketjun toimijoiden kanssa. Tämän pitäisi johtaa riskien parempaan yhdistämiseen ja maatalousvakuutusten saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden paranemiseen viljelijöiden kannalta.

Kolmanneksi komission ja jäsenvaltioiden on varmistettava, että **riskin- ja kriisinhallintavälineet ovat keskenään johdonmukaisia** ja että joustomahdollisuuksia lisätään. Kriisinhallintavälineillä olisi kannustettava viljelijöitä hallitsemaan riskejä ennakoivasti ja jäsenvaltioita kehittämään tehokkaita ja mukautettuja riskinhallintastrategioita.

Lisäksi **maatalousalan kriisivarauksen toimintaa** olisi arvioitava huolellisesti sen painopisteen siirtämiseksi mittaviin erityisiin kriiseihin, kuten merkittäviin markkinahäiriöihin sekä eläinten ja kasvien terveyteen liittyviin ongelmiin. Lisäksi poikkeuksellisen tuen myöntäminen viljelijöille olisi kytkettävä paremmin asianmukaisiin riskinhallinta- ja ennaltaehkäisytoimenpiteisiin.

Niinistön raportin jatkotoimena EU:n olisi parannettava elintarviketurvaan liittyvää varautumistaan koko elintarvikeketjussa. **Euroopan elintarviketurvan kriisivalmius- ja kriisinhallintamekanismin (EFSCM)** toimia olisi jatkettava ja kehitettävä edelleen, ja ne olisi yhdistettävä EU:n yleiseen kriisinhallintaan kaikki hallinnonalat kattavan lähestymistavan puitteissa. Tulevan **EU:n kriisivalmiusstrategian** mukaisesti varautumista varten olisi pyrittävä synergiaan ja parempaan koordinointiin. Lisäksi

²⁹ EU:n strategia ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi, tiedonanto ilmatoriskien hallinnasta ja YMP.

voitaisiin tarkastella uusia erityisesti maataloutta ja elintarvikkeita koskevia välineitä, jotka liittyvät elintarvikevarantoihin, yhteishankintoihin ja avoimuuden lisäämiseen kriisiaikoina. Kuten muillakin keskeisillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, olisi laadittava kansallisen ja alueellisen tason kokonaisvaltaisia valmius- ja reagointisuunnitelmia, jotka kattavat kaikki koko elintarvikeketjun kannalta merkitykselliset näkökohdat EU:n laajemman varautumista koskevan lähestymistavan puitteissa.

Maatalousmarkkinoiden selviytymiskyvyn tukeminen

Kaupan vääristymiseen johtavat geopolitiittiset tapahtumat, globaali kilpailu, äärimmäisten sääolojen vaikutukset ja muuttuvat kulutustottumukset aiheuttavat epävarmuutta monilla hyödykemarkkinoilla, kuten viinin, viljan, eläintuotteiden ja oliiviöljyn markkinoilla. Komissio seuraa tiiviisti kaikkia markkinoita ja reagoi nopeasti, kun markkinatilanne heikkenee.

Viinialan erityistilanne edellytti tällaista reagointia, ja komissio aikoo toteuttaa vuonna 2025 viiniä käsittelevän korkean tason työryhmän suosituksia³⁰.

EU:n kotieläintuotanto on erityisen altis erilaisille häiriöille ja globaalille kilpailulle. EU:n kotieläintuottajia koskevat maailman tiukimpiin kuuluvat EU:n standardit, mutta koska muualla maailmassa ei sovelleta vastaavia standardeja, EU:n tuottajat joutuvat kilpailemaan epätasapuolisoin toimintaedellytyksin. Tällaisten standardien kääntöpuolena on, että markkinat eivät aina palkitse niiden noudattamisesta. **Kotieläintuotanto on ja tulee jatkossakin olemaan olennainen osa EU:n maataloutta, kilpailukykyä ja yhteenkuuluvuutta.** Kestävä kotieläintuotanto on ratkaisevan tärkeää EU:n talouden, maaseutualueiden elinkelpoisuuden sekä ympäristön ja maaseutumaiseman säilyttämisen kannalta. Se on ala, jolla innovoinnilla voi menestyä ja saada konkreettisia hyötyjä.

EU:n kotieläintuotantoa varten tarvitaan pitkän aikavälin visio, jossa otetaan huomioon sen monimuotoisuus ja kestävyys kaikkialla Euroopassa. Monimuotoisuuden suojeleminen tarkoittaa, että alan kilpailukykyyn ja kestävyYTEEN ei voida soveltaa yhtä yleispätevää lähestymistapaa vaan pikemminkin kohdennettuja alueellisia ratkaisuja. Pontta toimiin voitaisiin antaa suunnittelemalla edellytykset, jotka suosivat ”erinomaisen kotieläintuotantoketjun” kehittämistä. Komissio ryhtyy laatimaan **kotieläintuotantoa koskevia toimintalinjoja**, joissa a) esitetään analyysi alan haasteista, myös globaalista kilpailusta, b) ehdotetaan asianmukaisia välineitä alan tukemiseksi ja perustelluissa tapauksissa vastavuoroisia toimia, c) etsitään tapoja puuttua alan ilmasto- ja ympäristöjalanjälkeen, mukaan lukien tavat hyödyntää yhteyttä kotieläintuotannon sekä ympäristön ja ilmaston kannalta arvokkaiden niittyjen säilyttämisen välillä käyttämällä aiempaa laajaperäisempiä kotieläintuotantjärjestelmiä, jotka ovat hyödyllisiä biologisen monimuotoisuuden ja maisemien säilyttämisen kannalta, d) edistetään investointeja, teknologian kehitystä ja innovointia ja e) edistetään kestävien tuotantomallien kehittämistä.

Byrokratian vähentäminen kilpailukykyisen maatalous- ja elintarvikealan edistämiseksi

³⁰ Viinipolitiikkaa käsittelevä korkean tason työryhmä, [Policy Recommendations for the Future of the EU Wine Sector](#), joulukuuta 2024.

Viljelijöiden olisi oltava yrittäjiä ja palveluntarjoajia, eikä heihin saisi kohdistua tarpeetonta byrokratiaa tai sääntelyrasitetta. Kuten Draghin raportissa todetaan, kohtuuttomat vaatimukset ja raportointivelvoitteet haittaavat EU:n talouden kilpailukykyä ja innovointia.

Komissio aikoo toteuttaa ennennäkemättömiä yksinkertaistamistoimia³¹, myös maatalouden alalla. Ei ole mitään syytä, jonka vuoksi unionin pitäisi määritellä maatilakäytännöt niin yksityiskohtaisesti kuin nyt. Lukuisat näistä velvoitteista poikkeamista koskevat pyynnöt, jotka ovat usein oikeutettuja kansallisten ja alueellisten erityispiirteiden perusteella, ovat osoittaneet, että yleispätevät mallit eivät ole sopivin väline näin monimuotoiselle alalle.

Lisäksi säännösten ja vaatimusten täytäntöönpanoon liittyvää vastuunjako on parannettava viljelijöiden ja jäsenvaltioiden välillä, ja samalla on tehtävä voimassa olevaa ja uutta lainsäädäntöä koskeva stressitesti ja tilannearvio. Myös ylisääntelyä olisi vältettävä, ja vaikutusten kumulatiivinen arviointi on olennaisen tärkeää.

Yksinkertaistamisessa voidaan hyödyntää uutta teknologiaa. Esimerkiksi maanhavainnointisatelliitit auttavat vähentämään paikan päällä tehtäviä tarkastuksia ja raportointivelvoitteita tarjoamalla reaaliaikaista ja käyttökelpoista tietoa tilatasolla. Satelliittiteknologian hyödyntäminen parantaa resurssien käyttöä, alentaa tuotantokustannuksia ja parantaa kestävyttä. Näin ollen EU:n avaruusresurssien (Copernicuksen ja Galileon) jatkuvuus ja kehittäminen edistävät edelleen yksinkertaistamista ja kilpailukykyä. Lisäksi tiedonjakoteknologian avulla voitaisiin vähentää byrokratiaa yksinkertaistamalla ja automatisoimalla raportointia.

Komissio ehdottaa vuoden 2025 toisella neljänneksellä **nykyisen maatalousalan lainsäädäntökehityksen kattavaa yksinkertaistamis pakettia**, jolla i) yksinkertaistetaan ja järjeistetään maatilalla sovellettavia vaatimuksia siten, että otetaan paremmin huomioon erilaiset tilanteet ja viljelykäytännöt (kuten luonnonmukainen maatalous), ii) järjeistetään pienille ja keskisuurille tiloille annettavaa tukea lisäämällä yksinkertaistettujen tukien käyttöä, iii) edistetään kilpailukykyä parantamalla ja yksinkertaistamalla suunnittelua ja mahdollisuuksia hyödyntää nykyisessä monivuotisessa rahoituskehityksessä käytettävissä olevia rahoitusvälineitä, iv) annetaan jäsenvaltioille enemmän joustovaraa strategiasuunnitelmien hallinnoinnissa.

Lisäksi komissio pyrkii vuonna 2025 laatimaan **lainsäädännön yksinkertaistamista koskevan monialaisen toimenpidepaketin**, jolla toteutetaan yksinkertaistaminen mielekkäällä tavalla YMP:n lisäksi muilla politiikka-aloilla, jotka vaikuttavat viljelijöihin, elintarvike- ja rehurytyksiin ja niihin liittyviin hallinnonaloihin. Siinä keskitytään seikkoihin, joilla parannetaan viljelijöiden sekä elintarvike- ja rehurytysten kilpailukykyä ja selviytymiskykyä, myös ottaen huomioon geopoliittiset häiriöt ja globaali kilpailu.

3.3. Tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottava maatalous- ja elintarvikeala, joka toimii yhteydessä luontoon

Elintarviketuotanto on ainutlaatuinen ala sikäli, että se perustuu luontoon ja ekosysteemeihin ja liittyy niihin erottamattomasti. Viljelijöiden selviytymiskyky ja kyky

³¹ Euroopan komissio (2025), *EU:n kilpailukykykompassi*, COM(2025) 30 final.

tuottaa elintarvikkeita pitkällä aikavälillä riippuu selviytymiskykyisistä ekosysteemeistä, maaperän säilyttämisestä, tuholaitosten ja tautien torjunnasta, viljelykasvien pölytyksestä, veden laadusta ja saatavuudesta, puhtaasta ilmasta ja ilmasto-olosuhteista. EU:n tavoitteena on olla ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä sekä torjua ympäristön pilaantumista ja parantaa ympäristön tilaa. Maatalous- ja elintarvikeala voi antaa merkittävän panoksen tämän tavoitteen saavuttamiseen ja saada siitä hyötyä.

Samalla ekologisessa siirtymässä on otettava huolellisesti huomioon taloudelliset ja täytöntöönpanoon liittyvät haasteet sekä tarve toteuttaa siirtymä sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Siinä on myös otettava huomioon maatalouden erityispiirteet: maataloudella on aina jonkin verran vaikutusta luonnonvaroihin, ja näiden vaikutusten lieventäminen on rajallista muihin talouden aloihin verrattuna. Lisäksi eri alueiden tilanteet eroavat suuresti toisistaan. Tämä edellyttää luonnollisesti hyvin räätälöityjä ja kohdennettuja ratkaisuja, myös luontopohjaisia ratkaisuja.

Hiilestä irtautumisen ja kilpailukyvyn rinnakkaiselo

Maataloustoiminnalla voidaan poistaa hiiltä ilmakehästä maaperään ja biomassaan. Useimmissa tapauksissa tällä toiminnalla myös parannetaan elintarviketuotannon kykyä selviytyä ilmastomuutokseen liittyvistä vahingoista ja edistetään siten elintarviketurvaa. Koska kaikkien alojen on osallistuttava päästöjen vähentämiseen, ilmastotoimet maatalous- ja elintarvikealalla ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan saavuttaa laajempi tavoite **ilmastoneutraalista ja selviytymiskykyisestä EU:sta vuoteen 2050 mennessä**.

Komissio odottaa, että maataloudessa saavutetaan päästövähennykset vuodeksi 2030 asetetun EU:n ilmastotavoitteen mukaisesti. Tämän pohjalta komissio harkitsee tapoja, joilla maatalousala voisi edistää vuodeksi 2040 asetettua EU:n ilmastotavoitetta, niin että otetaan huomioon **alan erityispiirteet ja etenkin sen kilpailukyky sekä tarve varmistaa elintarviketurva ja vahvistaa biotaloutta kuullen alaa ja jäsenvaltioita**. Tätä lähestymistapaa sovelletaan myös tarkistettaessa asiaa koskevaa lainsäädäntöä, jolla säännellään kasvihuonekaasupäästöjä ja -poistumia maataloudessa ja maankäytön, maankäytön muutoksen ja metsätalouden alalla.

Maatalouden päästöjä voidaan vähentää nopeammin **tehokkaalla politiikalla, jolla palkitaan hyvistä käytännöistä, ja erityistarpeisiin räätälöidyillä lähestymistavoilla**, ja samalla voidaan lisätä hiilenpoistoa maankäyttöalalla, maaperässä ja metsissä. Mitä tulee kotieläintuotannon päästöihin, kotieläintuotantoa koskevan toimintalinjan mukaisesti laaditut suositukset toimivat perustana kehitettäessä räätälöityjen toimenpiteiden välineistöä, jolla tuetaan alaa ja alueita niiden päästövähennyspyrkimyksissä. Tähän antaa panoksensa myös teknologian kehitys, mukaan lukien ruokintastrategiat. Tulevassa YMP:ssä arvioidaan, miten viljelijöitä voidaan parhaiten tukea pyrittäessä vähentämään viljelystä ja kotieläintuotannosta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä.

Myös elintarvike- ja juomateollisuus sekä vähittäiskauppa ovat keskeisellä sijalla vuoden 2040 ilmastotavoitteen ja ympäristönsuojelun edistämiseksi. Olisi otettava käyttöön selkeitä toimintapolitiikkoja ja kannustimia elintarvikejärjestelmän ja koko biotalouden innovointipotentialin toteuttamiseksi sekä terveellisten, kohtuuhintaisten ja kestävien elintarvikkeiden toimittamiseksi EU:n kansalaisille.

Kannustetaan kestävyYTEEN

Ympäristön kestävyys on yhä enenevässä määrin ennakoedellytys viljelijöiden tuotannolle. Luonnon- ja ilmastonuojelun tarjoamat mahdollisuudet voivat toimia **myönteisesti** Euroopan maatalouden kannalta. Yhdessä luonnon kanssa toimiva maatalous tarjoaa kestävä ratkaisun myös tuleville sukupolville, ja tällaiseen toimintaan onkin vähitellen ryhdytty hankkimaan rahoitusta yksityiseltä sektorilta. Tätä vaihtoehtoa olisi tutkittava tarkemmin täydentävänä tulonlähteenä julkisen tuen lisäksi. Hiilenpoistoihin, hiiltä sitovaan viljelyyn ja hiilen varastointiin liittyviä lähestymistapoja ollaan yhdenmukaistamassa EU:ssa hiilenpoiston ja hiiliviljelyn sertifiointikehyksen ansiosta. Tulevat yhdenmukaistetut hiilenpoisto- ja hiiliviljelymenetelmät ja niiden todentamista koskevat säännöt selkeyttävät asiaa.

Viime vuosina eri toimijoiden, organisaatioiden ja laitosten, niin julkisten kuin yksityistenkin, asettamat maataloihin sovellettavat **kestävyysstandardit, sertifiointit ja raportointivaatimukset ovat lisääntyneet merkittävästi**. Nämä erilaiset menetelmät ja raportointivaatimukset liittyvät moniin kestävyteen liittyviin näkökohtiin ja johtavat hajanaiseen toimintaympäristöön, jolle on ominaista standardien epä johdonmukaisuus, aloitteiden vertailukelvottomuus ja harhaanjohtavat viestit halutusta suunnasta. Tämä kasvattaa viljelijöiden liiketoimintakustannuksia ja aiheuttaa sekaannusta, ja siihen liittyy riski viherpesusta.

Ongelman ratkaisemiseksi komissio aikoo EU:n vaatimusten yksinkertaistamisen ja järjeistämisen lisäksi kehittää ja ottaa asteittain käyttöön **maatiloilla tehtäviä kestävyysarviointeja koskevan vapaaehtoisen vertailuanalyysijärjestelmän**, mikä mahdollistaa yksinkertaistamisen ja vertailuanalyysien tekemisen rinnakkain. Vastaavia vertailuanalyysijä voitaisiin kehittää yhdessä koko maatalous- ja elintarvikealan kanssa ja ne voitaisiin laajentaa koskemaan koko alaa, myös kuluttajien valintojen tukemiseksi.

Esimerkki vertailuanalyysistä: Maatilojen kestävyyskompassi

Kestävyyskompassin olisi **toimittava keskitettynä yhteyspisteenä, joka järjeistää raportointia ja vähentää hallinnollista rasitetta**, jotta viljelijät voivat seurata kestävyttä koskevia tietoja ja tallentaa ne vain kerran. Toiseksi se auttaa viljelijöitä omaksumaan asteittain kestävämpiä käytäntöjä ja houkuttelemaan uusia rahoituslähteitä. Sen avulla ne voivat paremmin mitata ja **vertailla kestävyteen liittyviä tuloksiaan ja osoittaa ekosysteemipalvelujen tarjoamisen**, kun tietojen jakaminen helpottuu. Kolmanneksi parempien mittausten ja raportoinnin ansiosta voidaan suunnitella julkista politiikkaa **oikeasuhteisella tavalla**. Tämä maatiloilla tehtäviä kestävyysarviointeja koskeva vapaaehtoinen järjestelmä kehitetään **alhaalta ylöspäin suuntautuvan, osallistavan ja asiakaslähtöisen lähestymistavan** pohjalta.

Maatalous ja luonto

Maatalouden ja luonnon rinnakkaiselo edellyttää **nykyisen lainsäädännön parempaa täytäntöönpanoa, järjeistämistä ja noudattamisen valvontaa** sekä kannustimien ja uusien markkinapohjaisten välineiden käyttöä muutoksen edistämiseksi.

Lisäksi viljelijät tarvitsevat kehittyneemmän välineistön pystyäkseen viljelemään luontoystävällisellä tavalla ja saavuttamaan asetetut tavoitteet. Tällainen välineistö edellyttää hyvin mitoitettua yhdistelmää, johon sisältyvät tulevasta YMP:stä myönnettävän julkisen tuen parempi kohdentaminen, investoinnit luontoystävällisiin ratkaisuihin, taloudellisten kannustimien lisääminen, räätälöity neuvonta, jossa hyödynnetään tutkimuksen ja innovoinnin edistymistä, sekä joustavampi sääntely-ympäristö.

Yksi esimerkki tästä on EU:n tavoite vähentää haitallisten torjunta-aineiden käyttöä. Tämä on tärkeää sekä maatalouden, luonnon että terveyden suojelun pitkän aikavälin selviytymiskyvyn kannalta. Torjunta-aineiden vaihtoehtojen eli biologisten tai innovatiivisten vähäriskisten kasvinsuojeluaineiden käyttöönotto ei kuitenkaan ole edennyt yhtä nopeasti kuin tehoaineiden poistaminen EU:n markkinoilta. Jos tämä suuntaus jatkuu, se voi vaikuttaa EU:n kykyyn taata elintarviketuotanto. Sen vuoksi komissio harkitsee huolellisesti uusia sellaisten torjunta-aineiden kieltoja, joista maatalouden elinkelpoisuus riippuu, jos vaihtoehtoja ei ole vielä saatavilla, paitsi jos kyseinen torjunta-aine on uhka ihmisten terveydelle tai ympäristölle.

Komissio aikoo myös esittää **vuoden 2025 viimeisellä neljänneksellä osana yksinkertaistamispakettia ehdotuksen, jolla vauhditetaan bitorjunta-aineiden pääsyä** EU:n markkinoille. Siinä määritellään biologisen torjunnan tehoaineet, annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus myöntää väliaikaisia lupia tällaisia bitorjunta-aineita sisältäville kasvinsuojeluaineille, kun niiden arviointi on vielä kesken, ja luodaan nopeutettu menettely niiden hyväksymistä varten.

Lisäksi Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaista (EFSA) on vahvistettava lisäresursseilla riskinarviointimenettelyjen nopeuttamiseksi, jotta se voi jatkossakin olla keskeisessä asemassa ja tarjota oikea-aikaista, avointa ja riippumatonta tieteellistä neuvontaa. Tämä helpottaa innovatiivisten kasvinsuojeluaineiden pääsyä EU:n markkinoille niin, että samalla varmistetaan kuluttajien terveyden ja ympäristön suojelun korkean tason.

Terve maaperä on maatalouden perusta sekä nyt että tulevaisuudessa. Samaan aikaan Euroopan maaperä kärsii muun muassa ilmastonmuutoksesta, biologisen monimuotoisuuden köyhtymisestä, pilaantumisesta ja joissakin tapauksissa kestäättömästä maaperänhoidosta. Tähän puuttumiseksi komissio kannustaa ja tukee viljelykäytäntöjä, jotka palauttavat maaperän terveyden tai ylläpitävät tai parantavat sitä. Luonnonmukaisen maatalouden jatkuva tukeminen on edelleen olennaisen tärkeää, ja muita yhdenmukaisia lähestymistapoja voitaisiin edistää enemmän. Riippumattomat ja **luotettavat neuvontapalvelut** ovat ratkaisevan tärkeitä sen varmistamiseksi, että viljelijät saavat parhaita tietoja, joista on hyötyä maaperän ja viljelyn kannalta.

Maatalous on erittäin **riippuvainen vedestä**, ja viljelykasvien, kotieläinten ja kaikkien elämänmuotojen terveyden ja hyvinvoinnin varmistamiseksi vettä on oltava saatavilla jatkuvasti ja varmasti. Vesi on kuitenkin altis monille haasteille, jollaisia ovat esimerkiksi maatalouteen liittyvä vedenotto ja pilaantuminen. EU:hun kohdistuu yhä enemmän vesistressiä, koska ilmastonmuutos pahentaa **vesipulaa** entisestään. Ilmastonmuutoksesta johtuvat epäsuotuisat sääolot ovat keskeinen riski kasvintuotannolle erityisesti Etelä-Euroopassa³². Komissio esittää piakkoin **vesiresiliensstrategian**, jossa hahmotellaan toimet, joilla komissio vastaa kiireelliseen tarpeeseen tehostaa veden käyttöä, vähentää veden pilaantumista ja puuttua liialliseen vedenottoon liittyviin haasteisiin.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä **ravinnehuollon parantamiseen maataloilla** ja ravinteiden kierron lisäämiseen. Ensisijaisesti olisi puututtava ravinnekuormituksen keskittymiin ja edistettävä yhdenmukaisia lähestymistapoja. Tässä keskeisellä sijalla on kotieläintuotannosta peräisin olevien ravinteiden hallinta ja valvonta, jotta voidaan rajoittaa kielteisiä ulkoisvaikutuksia, laajaperäistämisen tukeminen alueilla,

³² Euroopan ympäristökeskus, *European Climate Risk Assessment*, 2024.

joilla tuotantoeläinten keskittymät ovat suuria, ja kiertotalouden edistäminen, mikä voi auttaa vähentämään synteettisten lannoitteiden käyttöä. Keskustelujen pohjaksi saadaan lisänäyttöä **nitraattidirektiivin arvioinnista, joka on määrä tehdä vuoden 2025 lopussa.**

3.4. Elintarvikkeiden arvostaminen ja oikeudenmukaisten elin- ja työolojen edistäminen elinvoimaisilla maaseutualueilla

Ruoka yhdistää eri alueilta tulevat ihmiset. Se yhdistää viljelijät ja kuluttajat sekä kaupunkien ja maaseudun asukkaat. Viljelijät, kalastajat ja elintarviketuotanto pitävät maaseutu- ja rannikkoyhteisöt vahvoina ja muodostavat perustan taloudelliselle toiminnalle. Dynaamiset maaseutualueet edistävät laadukasta elintarviketuotantoa, joka puolestaan tukee niiden taloutta. Elintarvikkeiden ja alueiden välisten yhteyksien vahvistaminen ja maaseutualueiden elvyttäminen ovat olennaisen tärkeitä Euroopan maatalouden tulevaisuuden kannalta.

Oikeudenmukaiset elin- ja työolot Euroopan maaseutu- ja rannikkoalueilla

Väestörakenteen haasteet, erityisesti ikääntyminen ja väestökato yhdistettynä **vähäiseen sukupolvenvaihdokseen**, johtavat työikäisen väestön vähenemiseen useimmilla maaseutualueilla ja monilla rannikkoalueilla kaikkialla unionissa.

EU:n itäisellä rajalla sijaitsevat maaseutualueet, joihin Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan vaikuttaa eniten, ovat geopoliittisten jännitteiden vuoksi erityisen haavoittuvia, herättävät erityistä huolta ja tarvitsevat erityistä tukea. Sosioekonomisen tilanteen heikkenemisellä ja väestön vähenemisellä on tässä yhteydessä lisävaikutuksia turvallisuuteen, sillä nämä alueet, jotka ovat pääasiassa maaseutualueita, ovat strategisesti tärkeitä EU:n turvallisuuden kannalta.

Maan ja pääoman saatavuuden lisäksi paremmat koulutusmahdollisuudet, laadukkaat työpaikat ja uramahdollisuudet, liikkuvuuden parantaminen, perusterveydenhuoltopalvelut ja yhteydet ovat kaikki edellytyksiä, jotta voidaan taata maaseutualueiden elinvoimaisuus ja houkutella uutta työvoimaa elintarvikealalle. EU:n elintarvike- ja rehu- ja rehutuotanto on riippuvainen maataloustyöntekijöistä, jotka tulevat usein muista EU:n jäsenvaltioista tai kolmansista maista ja joiden työolot ovat usein epävarmat. Tähän on puututtava aiempaa ennakoivammin, ja sitä on tarkasteltava julkisessa politiikassa. Tässä tärkeässä asemassa ovat työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja työehtosopimusneuvottelut kansallisen lainsäädännön ja perinteiden mukaisesti.

Maatalous on paitsi palkitseva myös vaativa ammatti, jolle on usein ominaista työ- ja yksityiselämän tasapainon puute sekä eristyneisyys ja yksinäisyys, jotka vaikuttavat usein **mielenterveyteen**. Itsemurhat viljelijöiden keskuudessa ovat joissakin jäsenvaltioissa 20 prosenttia keskimääräistä yleisempiä³³. YMP:n mukaiset maatalojen neuvontapalvelut voivat olla ratkaisevassa asemassa ja lisätä tietoa mielenterveydestä ja työtapaturvasta antamalla viljelijöille erityistä neuvontaa. Esimerkiksi Irlannin Teagasc-virasto on tukenut aktiivisesti viljelijöiden mielenterveyttä ja lisännyt tietoa asiasta lukuisilla toimilla³⁴.

³³ Euroopan komissio (2023), *tiedonanto kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta mielenterveyteen* (COM(2023) 298 final)

³⁴ Teagasc & Mental Health Ireland, [Sowing Seeds of Support: Positive Mental Health Guidance for the Farming Community](#), 2024.

YMP:n ohella usealla muullakin politiikalla, kuten koheesiopolitiikalla, on merkittävä vaikutus maaseutualueisiin, ja ne edistävät sosiaalista, taloudellista ja alueellista yhteenkuuluvuutta Euroopassa. Koheesiopolitiikalla voitaisiin vaikuttaa nykyistä enemmän talouden monipuolistamiseen sekä infrastruktuurin ja siihen liittyvien palvelujen tarjoamiseen, sillä sen kautta voidaan auttaa maaseutualueita pysymään houkuttelevina asuinpaikkoina viljelijöille, heidän perheilleen ja muille maaseudun asukkaille sekä edistää matkailua. Erityisesti maatilamatkailu voi tarjota viljelijöille täydentävää tuloa.

Synergiaa ja täydentävyyttä on lisättävä edelleen, jotta voidaan varmistaa tehokas tuki ja konkreettiset vaikutukset maaseutualueilla. Rahoitusvälineiden ja alakohtaisen politiikan tiiviimmällä koordinoinnilla voidaan edistää maaseutualueiden kehitystä yhdenmukaisen suunnittelu- ja täytäntöönpanotoimien avulla.

Komissio esittää vuonna 2025 **päivitetyn maaseutua koskevan EU:n toimintasuunnitelman**, jossa kootaan yhteen EU-politiikan eri hankkeita, aloitteita ja toimia, jotta voidaan vastata EU:n uusiin poliittisiin painopisteisiin vuoden 2027 jälkeen. **Maaseutuvaikutusten arvioinnin periaatteen**, mukaan lukien alueellisten vaikutusten arvioinnit, toteuttamista parannetaan ja sille annetaan riittävät resurssit EU:n tasolla. Lisäksi vuonna 2021 käynnistettyä **maaseutusopimusta**³⁵, joka tarjoaa puitteet yhteistyölle sidosryhmien kanssa, vahvistetaan edelleen kansalaisyhteiskunnan ja maaseutuyhteisöjen vuoropuhelun ja osallistumisen välineenä, jolla tuetaan sekä täytäntöönpanoa että poliittisia keskusteluja. Komissio aikoo myös toteuttaa lisätoimia puuttuakseen **kohdennetun disinformaation leviämiseen** maaseutualueilla.

Myös kiertotalous tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia maaseutualueiden taloudelle, erityisesti biotalouden kautta. Maaseutualueita koskevassa pitkän aikavälin visiossa³⁶ komissio arvioi, että biotalouden kehittämisen ansiosta vuoteen 2035 mennessä luodaan 400 000 uutta korkean osaamistason työpaikkaa ja vuoteen 2050 mennessä jopa 700 000 työpaikkaa, pääasiassa maaseutualueilla.

Osallistavia paikallisen kehittämisen välineitä, kuten **Leader-kehittämistä (yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen) ja muita yhteistyömuotoja, kuten älykkäitä kyliä**, jotka ovat osoittautuneet tehokkaiksi, vahvistetaan edelleen. **Toiminnallisten maaseutualueiden** käsitettä kehitetään edelleen, jotta voidaan korjata palvelujen saatavuutta ja kohtuuhintaisuutta koskevat puutteet maaseudun asukkaiden kannalta. Tämä vastaa komission sitoumusta huolehtia siitä, että kaikilla Euroopan kansalaisilla on ”oikeus jäädä kotiseudulleen”. Tämä koskee kaikkia maaseutualueita ja etenkin syrjäisiä alueita ja sellaisia alueita, joilla ei ole välitöntä pääsyä kaupunkien tarjoamiin palveluihin. Pienillä ja keskisuurilla kaupungeilla on tässä tärkeä rooli palvelujen ja infrastruktuurin tarjoamisessa.

Syrjäisimmillä alueilla on erityispiirteitä, jotka edellyttävät erityistä ja kohdennettua tukea. Komissio vahvistaa POSEI-järjestelmän merkityksen syrjäisimpien alueiden viljelijöiden tukemisessa. Meneillään olevan arvioinnin tuloksia hyödynnetään pohdittaessa tapoja varmistaa, että POSEI-ohjelmalla voidaan taata maatalousalan pitkän aikavälin tulevaisuus syrjäisimmillä alueilla ja edistää niiden elintarviketurvaa ja -omavaraisuutta, kilpailukykyä ja selviytymiskykyä.

³⁵ [Rural Pact Platform homepage | Rural Pact Community Platform](#).

³⁶ Euroopan komissio (2021), [EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisio – Vahvat, verkottuneet, selviytymiskykyiset ja vauraat maaseutualueet vuoteen 2040 mennessä](#) COM(2021) 345 final.

Jotta voitaisiin houkutella enemmän naisia maatalousalalle, komissio perustaa kokemusten vaihtoa varten ”**Naiset maatalousalalla**” -foorumin, jolla vahvistetaan naisten osallistumista ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia maatalousalalla foorumin jäsenten toteuttamien toimien ansiosta. Foorumilla voidaan myös keskustella hyvistä käytännöistä ja vaihtaa niitä.

Elintarvikkeiden arvostaminen: maatalouden, alueiden ja elintarvikkeiden välisen olennaisen yhteyden palauttaminen ja innovaatiovoiman hyödyntäminen

Kuluttajien suhde elintarvikkeisiin on kehittynyt viime vuosikymmeninä. Ruoka on enemmän jalostettua kuin aiemmin, ruokatottumukset ovat muuttuneet ja toimitusketjut ovat pidentyneet ja monimutkaistuneet. Samaan aikaan elintarvikkeiden kohtuuhintaisuus on edelleen merkittävä huolenaihe erityisesti pienituloisille kotitalouksille. Maatalouden, elintarvikkeiden ja alueiden välinen yhteys on heikentynyt, mutta muuttuvat yhteiskunnan odotukset ruoan suhteen tarjoavat alalle mahdollisuuksia. **Siksi on erittäin tärkeää palata ”juurille” ja palauttaa elintarvikkeiden, alueiden, kausiluonteisuuden, kulttuurien ja paikallisten perinteiden välinen yhteys.**

Kuluttajilla on tärkeä rooli tässä siirtymässä. Viljelijöihin ja kalastajiin kohdistuu paineita parantaa ympäristönsuojelun tasoa, mutta markkinoilla ei palkita jo saavutettua edistystä eikä kannusteta uusiin kestävyyskäytäntöihin.

Jotta kuluttajat voivat tehdä tietoon perustuvia valintoja, heidän on **saatava luotettavaa tietoa**. Komissio valvoo edelleen EU:n kuluttajansuojalainsäädännön noudattamista sopimattomien kaupallisten menettelyjen estämiseksi. Harhaanjohtavien ympäristöväättämien ja epäluotettavien kestävyysmerkintöjen poistaminen on edellytys sille, että kuluttajat saavat tietoa, jota he tarvitsevat tehdäkseen kestäviä valintoja.

Elintarvikkeet ovat keskeinen osa keskustelua maatalouden ja elintarviketuotannon tulevaisuudesta Euroopassa. Se on kuitenkin myös **tunteita herättävä** aihe, johon sosiaaliset ja kulttuuriset perinteet vaikuttavat, kuten kokemukset osoittavat. Tässä luvussa määritellään alat, joilla **unionin toiminta voi tuoda lisäarvoa** niin, ettei puututa kansalliseen tai alueelliseen toimivaltaan terveyspolitiikan alalla eikä valinnanvapauteen.

Paikallisviranomaisilla on usein hyvät mahdollisuudet vaikuttaa siihen, miten suotuisia elintarvikeympäristöjä voidaan muokata yhteisöllä aloitteilla. Tällaisia ovat esimerkiksi elintarvikeneuvostot, jotka edistävät terveellisten ja korkealaatuisten elintarvikkeiden kohtuuhintaisuuden ja saatavuuden parantamiseen liittyvää vuoropuhelua. Komissio edistää tällaisia aloitteita kansallisella ja alueellisella/paikallisella tasolla ja helpottaa hyvien käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden välillä. Unioni voi auttaa muun muassa tuomalla tämän vuoropuhelun ja vuorovaikutuksen EU:n tasolle.

Sen vuoksi **komissio järjestää vuosittain elintarvikkeita käsittelevän vuoropuhelun** elintarvikejärjestelmän toimijoiden, kuten kuluttajien, alkutuottajien, teollisuuden edustajien, vähittäismyyjien, viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan edustajien, kanssa. Vuoropuhelun puitteissa voitaisiin käsitellä kiireellisiä kysymyksiä, kuten vaikkapa elintarvikkeiden uudelleenmuokkausta sekä ravinnonsaantia ja elintarvikkeiden kohtuuhintaisuutta koskevien tietojen keräämistä. Vuoropuhelun tukemiseksi komissio käynnistää tutkimuksen, jossa tarkastellaan niin kutsuttujen ultraprosessoitujen elintarvikkeiden kulutuksen vaikutusta.

Tässä yhteydessä **elintarvikkeita käsittelevällä vuoropuhelulla** olisi myös pyrittävä edistämään parhaiden käytäntöjen vaihtoa ja seuraamaan, miten elintarvikeköyhyyteen puututaan jäsenvaltioissa EU:n ja kansallisilla välineillä, kuten sosiaalipolitiikalla, koulujakelujärjestelmillä ja kaikkein heikoimmassa asemassa oleville kotitalouksille jaettavilla elintarvikekupongeilla.

Lisäksi komissio aikoo esittää lainsäädäntöehdotuksen **julkisten hankintojen** roolin vahvistamiseksi. Julkisissa hankinnoissa olisi noudatettava kokonaistaloudellisesti edullisinta lähestymistapaa, jolla palkitaan eurooppalaisten viljelijöiden, elintarviketeollisuuden ja palvelujen laatu- ja kestävyyspyrkimykset, ja pk-yrityksille olisi tarjottava mahdollisuus osallistua julkisiin hankintoihin. Näin voidaan tarjota oikeanlaisia kannustimia edistää paikallisten elintarvikkeiden, kausituotteiden ja tiukkojen ympäristö- ja sosiaalinenormien mukaisesti tuotettujen elintarvikkeiden samoin kuin luonnonmukaisten tuotteiden ja lyhyestä toimitusketjusta peräisin olevien elintarvikkeiden kulutusta. Tähän liittyen on strategisesti tärkeää kehittää **lyhyitä elintarvikeketjuja**, jotta voidaan sekä varmistaa oikeudenmukaisemmat hinnat viljelijöiden ja kalastajien kannalta että parantaa tuoreiden ja kausituotteiden saatavuutta kuluttajien kannalta.

Komissio aikoo myös ehdottaa **EU:n koulujakelujärjestelmän** kohdennettua uudelleentarkastelua, jotta voidaan vahvistaa sen valistuksellista näkökulmaa paikallisiin ja alueellisiin tarpeisiin ja perinteisiin mukautettuna. EU:n **menekinedistämispolitiikka** pysyy strategisena politiikkavälineenä, jolla lisätään kuluttajien tietoisuutta EU:n maatalous-, kalastus- ja vesiviljelytuotteista ja laatuja järjestelmistä, myös EU:n luomumerkistä. Tähän liittyen komissio pyrkii edelleen edistämään **maantieteellisten merkintöjen** käyttöönottoa. Ne ovat eurooppalaisten tuottajien kannalta toimiva väline, jolla lisätään elintarvikkeiden ja juomien arvostusta, pidetään yllä kaikkien jäsenvaltioiden ruokakulttuuria sekä luodaan kasvua ja työpaikkoja niillä maaseutualueilla, joilta merkinnän saaneet tuotteet tulevat.

Elintarviketeollisuuden panos on olennaisen tärkeä, jotta voidaan kehittää liiketoimintamalleja, jotka vahvistavat arvoketjun kaikkia osia ja joissa otetaan huomioon myös viljelijöiden, kalastajien, alan työntekijöiden ja kuluttajien hyvinvointi. Tältä osin tarvitaan kokonaisvaltainen lähestymistapa, jolla kannustetaan **investoimaan kilpailukykyyn, innovointiin, selviytymiskykyyn ja kestävyteen elintarvikkeiden jalostuksessa, jakelussa ja myynnissä, jotta voidaan käsitellä nykyisiä puutteita ja haasteita**. Komissio tukee myös edelleen erittäin aktiivisesti **vastuullista elintarvikeyritystoimintaa ja markkinointia koskevien EU:n käytännesääntöjen** käyttöönottoa ja niiden täytäntöönpanon tuottamia tuloksia ja arvioi, tarvitaanko lisätoimia, jos käytännesäännöillä saavutetut tulokset eivät vastaa asetettuja tavoitteita. Elintarviketeollisuuden pk-yritysten tukemisessa ja virtuaalisten innovaatiokeskusten luomisessa olisi hyödynnettävä yritystukiorganisaatioita.

Pk-yritysten verkostoitumista voidaan helpottaa Euroopan klusteriyhteistyöfoorumilla sekä tulevilla maatalous- ja elintarvikealan siirtymäväyläfoorumilla. Foorumi helpottaa myös käytännesääntöjen yleistä täytäntöönpanoa ja maatalous- ja elintarviketeollisuuden ekosysteemin siirtymäväylän toteuttamista.

Koska monipuolisella ja tasapainoisella ravinnolla voi olla myönteinen vaikutus ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen, on tärkeää edistää jäsenvaltioiden kanssa toimia, joilla seurataan elintarvikkeiden tiettyjen mainonta- ja markkinointikäytäntöjen vaikutuksia.

Erityisesti olisi tutkittava haavoittuvimmassa asemassa olevien kuluttajaryhmien, kuten lasten, terveyteen ja hyvinvointiin kohdistuvia vaikutuksia.

Muun muassa elintarviketeknologian, bioteknologian ja biovalmistuksen alalla on kehitetty innovatiivista teknologiaa. On ratkaisevan tärkeää säilyttää Euroopan etulyöntiasema uuteen teknologiaan liittyvässä innovoinnissa, jotta ala säilyisi kilpailukykyisenä ja EU pysyisi maailman huipulla elintarvikeinnovoinnissa. Toisinaan elintarvikeinnovointia pidetään kuitenkin uhkana perinteille ja kulttuurille kaikkialla Euroopassa. Tämä edellyttää **tehostettua vuoropuhelua** aiheesta ja lisätietoja, jotta näitä elintarvikeinnovaatioita voidaan arvioida osallistavalla tavalla, jossa otetaan huomioon myös niiden sosiaaliset, eettiset, taloudelliset, ympäristöön liittyvät ja kulttuuriset näkökohdat.

Lisäksi elintarvikkeisiin kohdistuvat uudet yhteiskunnan odotukset muovaavat kuluttajien käyttäytymistä, erityisesti kun on kyseessä eläinten hyvinvointi ja tuotteiden alkuperä. Tämä voi tarjota viljelijöille uusia mahdollisuuksia, jos he saavat asianmukaista tukea. Tämän vuoksi komissio vaihtaa näkemyksiä viljelijöiden sekä elintarvikeketjun ja kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa ja esittää tältä pohjalta **ehdotuksia eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi**, mukaan lukien komission sitoumus häkkien vaiheittaisesta käytöstä poistamisesta. Tarkistus perustuu uusimpaan tieteelliseen näyttöön, ja siinä otetaan huomioon viljelijöihin ja maatalous- ja elintarvikeketjuun kohdistuvat sosioekonomiset vaikutukset ja tarjotaan tukea ja asianmukaisia lajikohtaisia siirtymäkausia ja -väyliä. Tähän liittyen komissio harkitsee **eläinten hyvinvointimerkintää** yhteiskunnan odotuksiin vastaamiseksi.

Tulevina vuosina asetetaan keskeiselle sijalle myös jatkuvat toimet **ruokahävikin ja ruokajätteen** vähentämiseksi. Ruokahävikin ja ruokajätteen vähentäminen ja ruoan arvostaminen hyödyttää EU:n kansalaisia, viljelijöitä ja kaikkia elintarvikeketjun toimijoita, minkä lisäksi se parantaa EU:n elintarvikejärjestelmän kestävyttä ja tehostaa resurssien käyttöä ja elintarviketurvaa.

4. MAHDOLLISTAVAN TOIMINTAYMPÄRISTÖN LUOMINEN: TUTKIMUS, INNOVOINTI, TIETO JA OSAAMINEN EUROOPAN ELINTARVIKETALouden KESKIÖN

Digitalisaatio siirtymän vauhdittajana

Digitaalinen siirtymä etenee ennennäkemätöntä vauhtia ja voi osaltaan parantaa nopeasti maatalojen taloudellista tulosta, selviytymiskykyä ja kestävyttä. Edistynyt digitaalitekнологia, myös **tekoäly**, yhdessä esineiden internetistä ja muista lähteistä saatavan datan kanssa voi merkittävästi tehostaa toimintaa, vauhdittaa innovointia ja mullistaa elintarvikkeiden tuotantotavan niin, että otetaan huomioon ympäristö, ilmasto ja ihmiset. Digitaalisten välineiden käyttöönotto on kuitenkin ollut hidasta maataloudessa ja elintarvikejärjestelmän muissa osissa. Suurimmat syyt siihen, että viljelijät eivät hyödynnä digitalisaatioaaltoa, ovat korkeiksi mielletyt kustannukset, digitaitojen ja luottamuksen puute, räätälöityjen ratkaisujen puute ja yhteysongelmat.

Prioriteettina on varmistaa yhteydet maaseutualueilla, erityisesti syrjäisillä alueilla, ja hyödyntää samalla vaihtoehtoisten yhteysratkaisujen ja reunalaskennan tarjoamia mahdollisuuksia. On myös ratkaisevan tärkeää investoida mahdollistavaan toimintaympäristöön, kuten **digitaitoja koskevaan elinikäiseen koulutukseen ja neuvontaan**, sekä **kannustaa testaukseen ja omaksumiseen** myös kollektiivisesti (esim. osuuskuntien kautta). **Digitaalisia järjestelmiä** on edelleen yhdenmukaistettava ja

yhdenmukaistettava sekä viljelijöiden, muiden elintarvikejärjestelmän toimijoiden että jäsenvaltioiden järjestelmien tiedonkeruuta varten. Komissio noudattaa periaatetta, jonka mukaan **tiedot kerätään vain kerran ja niitä käytetään useita kertoja**, mikä vähentää viljelijöiden raportointirasitetta, kun otetaan huomioon nykyiset ja kehitteillä olevat EU:n tason aloitteet, kuten yhteinen eurooppalainen maatalouden data-avaruus.

Näihin haasteisiin vastaamiseksi **komissio käynnistää EU:n maatalouden digitaalistrategian**, joka mahdollistaa siirtymisen digitaalivalmiiseen ja tulevaisuuteen suuntautuneeseen maatalous- ja elintarvikealaan, niin että vältetään mahdolliset sudenkuopat³⁷.

Tieto, tutkimus ja innovointi muutoksen vauhdittajina

Viljelijöiden ja muiden elintarvikejärjestelmien toimijoiden on saatava uusia tietoja ja innovaatioita nopeammin ja laajemmin niin, että innovatiivisia ratkaisuja voidaan soveltaa konkreettisesti maataloilla ja paikan päällä. Emme kuitenkaan aloita nollasta: Horisontti Eurooppa -puiteohjelman maaperämissiosta tuetaan viljelijöitä heidän siirtyessään kestäviin maaperäkäytäntöihin. Tässä yhdistetään tutkimus- ja innovointitoimintaa ja paikan päällä tehtäviä testejä ja kokeiluja, joita olisi jatkettava terveen maaperän saavuttamiseksi EU:ssa vuoteen 2050 mennessä.

Innovointi etenee, ja sitä olisi hyödynnettävä. Esimerkiksi sääntelyaloitteiden, uuden teknologian tai liiketoimintamallien testaaminen **testiympäristöissä** (esim. maatalouden digitaalisia välineitä varten) **ennen niiden käyttöönottoa ja innovaatiohankintoja** auttaa poistamaan esteitä uusilta innovaatioilta, jotka ovat valmiita viljelijöiden käyttöön.

Jotta saataisiin viljelijöiden tarpeisiin räätälöityjä tuloksia, olisi laajennettava tietämyksen ja innovoinnin **yhteiskehittämistä** maataloilla sijaitsevissa paikallisissa kokeilukohteissa viljelijöiden, tutkijoiden, innovoijien ja yritysten kanssa, esimerkiksi elävissä laboratorioissa.

On ratkaisevan tärkeää laatia **EU:n uusitutkimukseen ja innovointiin sovellettava strateginen lähestymistapa, jolla parannetaan maa- ja metsätalouden sekä maaseutualueiden kilpailukykyä** ja jonka avulla voidaan kohdentaa investoinnit tehokkaasti, sovittaa tulevat prioriteetit yhteen tieteen kehityksen kanssa ja hyödyntää uusia mahdollisuuksia.

Tässä on keskeistä vahvistaa edelleen nykyisiä julkisen sektorin sisäisiä sekä julkisen ja yksityisen sektorin tutkimus- ja innovointikumppanuuksia ja harkita uusia kumppanuuksia, jotta voidaan yhdistää resurssit, osaajat ja tutkimusinfrastruktuurit. Keskeisellä sijalla tässä on yhteistyön vahvistaminen maataloustutkimuksen pysyvän komitean (SCAR) kanssa. Globaalisti tarkasteltuna **vahvistamalla kansainvälisiä kumppanuuksia ja yhteistyötä kansainvälisten järjestöjen** (esim. FAO:n, WOA:n, CGIARin ja OECD:n) kanssa voidaan löytää innovatiivisia ratkaisuja globaaleihin haasteisiin ja toteuttaa kestävä kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman tavoitteet.

Kasvinjalostusinnovaatiot, kuten genomiteknikoiden kaltaisten bioteknologisten välineiden käyttö, ovat avainasemassa, jotta voidaan vauhdittaa ilmastonmuutoksen kestävien, resurssieja säästävien, ravitsevien ja korkeatuottoisten lajikkeiden kehittämistä ja edistää siten EU:n elintarviketurvaa ja -omavaraisuutta. Uusilla genomiteknikoilla

³⁷ Barabanova, Y. and Krzysztofowicz, M., [Digital Transition: Long-term Implications for EU Farmers and Rural Communities](https://doi.org/10.2760/286916), Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg, 2023, doi:10.2760/286916, JRC134571.

voidaan myös tuottaa mikro-organismeja, joilla on myönteinen vaikutus maataloustuotantoon esimerkiksi vähentämällä synteettisten lannoitteiden tarvetta.

Näiden innovaatioiden hyödyntämiseksi EU:ssa tarvitaan mahdollistava sääntelykehys. Näin varmistetaan myös tasapuoliset toimintaedellytykset yhä useammille kolmansille maille, jotka ovat parhaillaan mukauttamassa tai ovat jo mukauttaneet lainsäädäntöään. Siksi on erityisen tärkeää saattaa uusia genomiteknikoita koskevan komission ehdotuksen lainsäädäntömenettely päätökseen ja panna lainsäädäntö nopeasti täytäntöön. Komissio on sitoutunut työskentelemään tiiviissä yhteistyössä neuvoston ja Euroopan parlamentin kanssa, jotta löydetäisiin tulevaisuuteen suuntautuva kompromissi lähitulevaisuudessa.

Maatalouden tieto- ja innovointijärjestelmien vahvistaminen ja neuvonnan tukeminen

EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmista saatavien uusien tietojen ja innovaatioiden on oltava laajasti saatavilla, ja niitä on voitava hyödyntää käytännössä. Jäsenvaltioiden on toteutettava merkittäviä toimia **maatalouden tieto- ja innovointijärjestelmien (AKIS) vahvistamiseksi** ja resurssien sovittamiseksi yhteen alan laajempien tarpeiden kanssa, erityisesti jotta viljelijöitä voidaan tukea paremmin siirtymässä kestäväan kehitykseen. Tätä varten YMP:stä tuetaan edelleen voimakkaasti AKIS-strategioiden täytäntöönpanoa, minkä perustana on maatalouden eurooppalainen innovaatiokumppanuus. Sillä edistetään myös lisätoimia, joilla vahvistetaan **riippumattomien ja pätevien neuvonantajien** roolia ja kehitetään **houkuttelevaa koulutustarjontaa**, jolla vastataan viljelijöiden tarpeisiin koko heidän työelämänsä ajan ja joka soveltuu erityisen hyvin uuden viljelijäsukupolven **osaamistarpeisiin** ja heidän uranäkymiinsä.

Jotta voidaan houkutella uuden sukupolven lahjakkaita maatalousyrittäjiä ja luoda kilpailukykyinen, kestävä ja sopeutumiskykyinen maatalous- ja elintarvikejärjestelmä, on ratkaisevan tärkeää puuttua maatalousalan **osaamisvajaseen ja kysynnän ja tarjonnan epätasapainoon** ennakoimalla tarpeita ja investoimalla erityisesti laadukkaaseen koulutukseen ja neuvontaan. Tulevalla **osaamisunionia** koskevalla aloitteella edistetään ponnekkaasti aiempaa strategisempaa lähestymistapaa osallistavaan elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen maataloudessa ja hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla käytettävissä olevia välineitä, joiden avulla maataloudesta saadaan jälleen houkutteleva ja palkitseva uravalinta.

5. PÄÄTELMÄT

Tässä tiedonannossa esitetään komission pohdintoja maatalouden ja elintarvikkeiden tulevaisuudesta Euroopassa. Euroopan maatalous- ja elintarvikealalla on monia vahvuuksia, ja se on edelläkävijä, kun tarkastellaan terveyttä, turvallisuutta, laatua, kestävyyttä ja innovointia elintarviketuotannossa. Meidän on hyödynnettävä näitä vahvuuksia. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa unionin on kuitenkin **reagoitava pontevammin** haasteisiin, joita viljelijät, kalastajat, muut maaseudun toimijat ja maatalous- ja elintarvikeala kohtaavat, ja valmistauduttava tulevaisuuteen **entistä määrätietoisemmalla politiikalla, jolla edistetään strategista riippumattomuutta ja elintarvikeomavaraisuutta**, samalla kun pyritään luonnonsuojelua ja hiilestä irtautumista koskeviin tavoitteisiin. Nämä poliittiset toimet perustuvat **yhteiseen visioon, joka ohjaa komission työtä koko tämän toimikauden ajan** kaikilla politiikan aloilla, joilla on vaikutusta maatalouteen ja elintarvikkeisiin.

Visiota ei voida toteuttaa pelkästään EU:n tasolla. Se edellyttää, että uudet viljelijäsukupolvet, maatalous- ja elintarvikealan toimijat, valistuneet kuluttajat ja

maaseutuyhteisöt ovat vuorostaan valmiina toimimaan yrittäjinä, maaseudun säilyttäjinä ja muutostoimijoina. Se edellyttää tehostettua vuoropuhelua kaikilla hallinnon tasoilla ja EU:n toimielinten, kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten sekä kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Tämän vuoksi tällä tiedonannolla käynnistetään vuoropuhelu, jonka tarkoituksena on rikastuttaa komission pohdintoja siitä, miten esitetyillä neljällä prioriteettialalla edetään ja millä keinoilla se onnistuu. Monet siihen sisältyvistä aiheista ovat arkaluonteisia, eikä niistä päästä helposti yhteiskunnalliseen yhteisymmärrykseen. Tämä koskee erityisesti elintarvikkeisiin, kotieläimiin ja YMP:n tulevaisuuteen liittyviä näkökohtia. Tämän vuoksi näiden keskeisten kysymysten käsittelemiseksi käynnistetään lisätoimia, jotta löydettäisiin ratkaisut tiiviissä yhteistyössä asiaankuuluvien sidosryhmien ja poliittisten päättäjien kanssa. Kokemukset ovat osoittaneet, että näin monimuotoiseen alaan ei voida soveltaa yhtä yleispätevää ratkaisua, ja strategisessa vuoropuhelussa onkin kehoitettu etsimään alueellisia ja räätälöityjä ratkaisuja.

Komissio kehottaa Euroopan parlamenttia, neuvostoa, Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa, alueiden komiteaa, työmarkkinaosapuolia ja kaikkia sidosryhmiä osallistumaan aktiivisesti tässä tiedonannossa esitettyjen aloitteiden kehittämiseen ja toteuttamiseen.